

Türkiye’de orman mühendisliği bölümlerindeki hukuk dersleri: durum analizi, kapsam ve boşluklar

Law courses in forest engineering departments in Türkiye: status analysis, scope and gaps

Gül Tekingündüz¹
Seda Saranay Kayar²

¹ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi,
Bolu

² Orman Genel Müdürlüğü, Ankara

Sorumlu yazar (Corresponding author)

Gül Tekingündüz
gulakbulut@ibu.edu.tr

Geliş tarihi (Received)

10.8.2025

Kabul Tarihi (Accepted)

29.12.2025

Sorumlu editör (Corresponding editor)

Nur Diktaş Bulut
nurdiktasbulut@ogm.gov.tr

Atıf (To cite this article): Tekingündüz, G., & Saranay Kayar, S. (2026). Türkiye’de orman mühendisliği bölümlerindeki hukuk dersleri: durum analizi, kapsam ve boşluklar. Ormanlık Araştırma Dergisi, 13(1):24-43
DOI: <https://doi.org/10.17568/ogmoad.1762134>

Creative Commons Atıf -
Türetilemez 4.0 Uluslararası
Lisansı ile lisanslanmıştır.

Öz

Türkiye’de ormanların devlet mülkiyetinde olması nedeniyle ormanlarda yürütülen faaliyetler hukuki düzenlemelere bağlıdır. Bu durum, orman mühendislerinin hukuki bilgiye sahip olmalarını ve orman mühendisliği eğitiminin bu doğrultuda yapılandırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’deki 12 orman fakültesinin orman mühendisliği lisans ve lisansüstü programları hukuk dersleri açısından incelenmiştir. Bu kapsamda zorunlu-seçmeli ders sınıflandırması, haftalık ders saatleri, AKTS değerleri, okutulan yarıyıllar, dersi veren öğretim üyesinin unvanı ile bağlı olduğu Anabilim Dalı, Ormanlık Hukuku ve uygulamalı hukuk derslerinin haftalık ders içerikleri değerlendirilmiştir. Bulgular, lisans düzeyinde hukuk derslerinin genellikle III.-V. yarıyıllarda yoğunlaştığını, çoğunlukla teorik olarak işlendiğini ve haftalık 2-3 saat ile sınırlı AKTS yüküne sahip olduğunu göstermektedir. Hukuk derslerinin Ormanlık Ekonomisi, Ormanlık Hukuku ve Ormanlık Politikası Anabilim Dalları tarafından yürütüldüğü, bazı üniversitelerde ise Hukuk Anabilim Dalı eksikliğinin olduğu tespit edilmiştir. Lisansüstü programlarında hukuk dersleri ağırlıklı olarak yüksek lisans düzeyinde yer almakta ve üniversiteler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye’deki orman fakültelerinde hukuk derslerinin varlığı güçlü olmakla birlikte, ders çeşitliliği, uygulama ağırlığı, kredi yükü ve Hukuk Anabilim Dalı eksikliği gibi alanlarda geliştirmeye açık noktalar vardır. Bu iyileştirmelerle, mezunların hukuki donanımının artması ve bu sayede kamu hizmetinin niteliğine katkı sağlanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk dersleri, orman fakültesi, ormanlık hukuku, orman mühendisliği

Abstract

Since forests in Türkiye are state-owned, activities carried out in forest areas are subject to legal regulations. This situation necessitates that forest engineers possess legal knowledge and that forest engineering education be structured accordingly. This study examines the forest engineering undergraduate and graduate programs at 12 forest faculties in Türkiye in terms of law courses. Within this scope, the classification of compulsory and elective courses, weekly course hours, ECTS values, semesters in which the courses are offered, the academic titles of the instructors and their affiliated departments, as well as the weekly course content of Forestry Law and applied law courses were evaluated. The results show that undergraduate-level law courses are generally concentrated in the third to fifth semesters, are mostly theoretical in scope, and have a limited ECTS load of 2-3 hours per week. It has been determined that law courses are conducted by the Departments of Forestry Economics, Forestry Law, and Forestry Policy, while some universities lack a Department of Law. Law courses in graduate programs are predominantly offered at the master’s level and vary across universities. In conclusion, while law courses are well established in forestry faculties in Türkiye, there is room for improvement in areas such as course diversity, emphasis on practical application, credit load, and the lack of a Department of Law. With these improvements, it is anticipated that graduates’ legal knowledge will increase, thereby contributing to the quality of public service.

Keywords: Law courses, law curriculum, forestry faculty, forestry law, forest engineering

1. Giriş

Ormanlar sahip oldukları çeşitli bileşenleri ile topluma ekonomik, ekolojik ve sosyal faydalar sağlayan önemli ekosistem alanlarıdır. Ormanların korunması, sürdürülebilir kullanımı ve yönetilmesi ormancılık etkinliklerinin başlıca faaliyetlerindendir. Ormancılık ise bilimler arası yapısı gereği ekolojik, ekonomik, sosyal ve hukuksal yönleri kapsayan çok boyutlu bir alandır. Bu bağlamda, ormancılık faaliyetlerinin yasal zemine dayalı olarak yürütülmesi ve ilgili mevzuata uygunluğu büyük önem taşımaktadır.

Ormancılık etkinliklerinin mevzuata uygun biçimde yürütülmesi ormancılık eğitiminde hukuk boyutunun önemini işaret etmekte olup, Orman Mühendisliği eğitiminin hukuki bilgi ve yetkinliği de kapsamı beklenmektedir. Orman Mühendisi adaylarının mezuniyet sonrası karşılaşılabilecekleri mesleki sorunlara karşı çözüm yollarının başında ise güçlü bir mesleki ve hukuki eğitim gelmektedir.

Ormancılık eğitimi dünyada ilk kez 1763 yılında Almanya'nın Saksonya-Anhalt eyaletindeki Harz ilçesinde H.D. von Zanthier tarafından başlatılmış ve bu gelişmeyi 1811'de Heinrich Cotta'nın Tharandt Orman Akademisi izlemiştir (Tasanen, 2018). Birleşik Krallık'ta 1885 yılında Cooper's Hill Mühendislik Koleji ile bağlantılı Ulusal Orman Okulu kurulmuştur (Burley ve ark., 2009). Baltık ülkeleri, Finlandiya ve Norveç gibi birçok devlet ise 1910-1920'lerde kendi ulusal ormancılık akademilerini ve okullarını kurmuşlardır (Tasanen, 2018). 19. yüzyılın sonlarına doğru İskoçya (1907), Kanada (1907), Galler (1908) ve Avustralya (1911) gibi birçok ülkede ormancılık okulları açılmış (Innes, 2010) ve halen dünyanın farklı yerlerinde ormancılık eğitimleri verilmeye devam etmektedir.

Türkiye'de ise ormancılık eğitimi 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Fransız ormancı Louis Tassy tarafından, 1957 yılında İstanbul'da Birinci Tassy Orman Okulu'nun açılması ile başlamıştır (Kutluk, 1957; Eryılmaz, 2008). Farklı adlarla çeşitli orman okulları açılmış olsa da bugünkü anlamda ilk orman fakültesi 1948 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde açılan ve bugün İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'nın (İÜC) çatısı altında yer alan Orman Fakültesidir. Lisans düzeyinde ormancılık eğitimi, Orman Mühendisliği Bölümü adıyla ve 12 Orman Fakültesinde yürütülmekte olup, bu fakülteler ormancılık alanında donanımlı Orman Mühendislerini yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Orman fakültelerinde verilen lisans eğitiminin niteliği doğrudan öğretim planı ile ilişkilidir. Bu fakültelerde hukuk derslerinin saat veya içerik ba-

kımından yetersiz olması, mezunların sahadaki hukuki sorumluluklarını yerine getirmede ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Türkiye'de orman hukuku derslerine ilişkin ilk kapsamlı değerlendirme Birben ve Gençay (2008) tarafından yapılmış; ancak yeni fakültelerin açılması ve öğretim planlarında yapılan güncellemeler nedeniyle güncel ve kapsamlı bir analize ihtiyaç devam etmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'deki Orman Fakültelerinin Orman Mühendisliği bölümlerinde yer alan hukuk derslerinin kapsamı ve çeşitliliği analiz edilerek mevcut durumun ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda; hukuk derslerinin adları, zorunlu/ seçmeli ders türleri, haftalık ders saatleri, AKTS değerleri, derslerin okutulduğu yarıyıl, dersi veren öğretim üyesinin unvanı, bağlı olduğu Anabilim Dalı ile lisans ve lisansüstü uzmanlık alanları incelenmiştir.

Bu kriterler dışında tüm Orman Mühendisliği lisans programlarında zorunlu ders olarak okutulan "*Ormancılık Hukuku*" dersinin haftalık konu başlıkları karşılaştırmalı biçimde analiz edilerek hukuk derslerinin içerik benzerlik ve farklılıkları değerlendirilmiştir. Son olarak Bartın Üniversitesi (BÜ) ve Çankırı Karatekin Üniversitesi (ÇKÜ) öğretim planında ortak olarak yer alan "*Ormancılık Hukuku Uygulamaları*" ile Düzce Üniversitesi (DÜ) öğretim planında yer alan "*Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları*" dersinin haftalık ders içerikleri de karşılaştırılmıştır. Bu derslerin, temel "*Ormancılık Hukuku*" dersinin uygulamaya yönelik tamamlayıcısı niteliğinde olması nedeniyle değerlendirmeye dahil edilmesinin çalışmaya ek katkı sunduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma, Orman Mühendisliği mesleki eğitiminde hukuk derslerinin rolünü görünür kılmak ve bu fakülteler arasındaki benzerlik ile farklılıkları belirlemek bakımından önemli bir katkı sunmaktadır. Çalışmanın, Orman Mühendisliği eğitiminin hukuki bileşenine ilişkin mevcut durumu ortaya koyması ve öğretim planlarındaki eksik veya geliştirilmeye açık yönlerin belirlenmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

2. Türkiye'de ormancılık: Mevzuat ve eğitim yapısı

Ormanların iklim değişikliğini azaltmadaki rolleri, çevreye zararlı yapı malzemeleri yerine ahşabın kullanımının insan sağlığı ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki olumlu etkileri dikkate alındığında, Orman Mühendisliği mesleğini fark yaratma potansiyeli yüksek bir kariyer alanı olarak tanımlamak mümkündür (Brack, 2019). Ormancılık faaliyetleri temelde doğal kaynak yönetimine dayanmakla bir-

likte, uygulamaya dönük teknik bir alanın ötesinde; çevresel, sosyal, politik ve hukuksal boyutları içeren çok yönlü bir çalışma alanıdır.

Türkiye’de orman alanlarının tamamına yakını kamu mülkiyetinde olup, bu alanlarda gerçekleştirilecek her türlü faaliyet 31/8/1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu’na göre Orman Genel Müdürlüğü’nün (OGM, ogm.gov.tr) izin ve denetimine tabidir. Devletin (ve devlet adına OGM’nin) ormanlara ilişkin başlıca görevlerini; ormanların hukuki açıdan tanınması, ormanları korunmasına yönelik yasal çerçevenin oluşturulması, ormanların varlığını korumaya yönelik anayasa ve ilgili yasaların gerektirdiği önlemlerin alınması, ihlal durumlarında tazminin sağlanması, yanan orman alanlarının ağaçlandırılması ile orman alanlarının genişletilmesine yönelik faaliyetler oluşturmaktadır (Bozkurt, 2022).

Türkiye ormanları, 6831 sayılı Orman Kanunu başta olmak üzere mülkiyet durumu ve ormancılık faaliyetlerinin işleyişi açısından anayasal güvence altında yönetilmektedir. Bu durum ormanlara yönelik her türlü faaliyetin hukuki zeminde yürütülmesini de gerekli kılmaktadır. Bu gerekçe ile Orman Mühendislerinin mevzuata uygun biçimde karar almaları hukuk konusundaki bilgi birikimleri ölçüsünde şekillenecektir. Ormancılık çalışmalarının temelini oluşturan orman kadastro, ormanlarda verilen izinler, arazi tahsisleri, suç ve ceza uygulamaları ve kamulaştırma gibi faaliyetler doğrudan hukuk bilgisini gerektiren konulardır. Bu doğrultuda hukuk ile ilgili dersler Orman Mühendisliği mesleğinde hem zorunlu hem de işlevsel bir bileşen olarak değerlendirilmektedir.

Anayasa’nın 169 ve 170. maddeleri ormanlarla ilgilidir. Ormancılık faaliyetlerini düzenleyen temel yasa ise 6831 sayılı Orman Kanunu’dur. 9/8/1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 25/2/1998 tarih ve 4342 sayılı Mera Kanunu ile 3/7/2005 tarih ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu (mevzuat.gov.tr) ormancılık uygulamalarını etkileyen temel yasalar arasında yer almaktadır.

Orman Mühendisliği eğitiminde hukuk konusunun önemine yukarıda değinilmiş olup, hukuk derslerinin içerik, çeşitlilik ve kapsamı üniversiteler tarafından şekillendirilmektedir. Her bir üniversitenin öğretim planındaki farklılıklar ise mezuniyet sonrası öğrencilerin karşılaşacağı mesleki süreçlerde hukuki bilgiye erişim ve yorumlama becerileri açısından çeşitli avantajlar veya sınırlılıklar yaratabilmektedir.

2.1. Türkiye’de orman mevzuatı

Türkiye’de ormancılık faaliyetleri hukuksal boyutuyla temel olarak ormanların hukuki yapıları, temel yasal düzenlemeler (mevzuat), yönetim yapısı, ormancılık faaliyetlerinin hukuki çerçevesi, Orman Mühendislerinin yasal sorumluluk ve yükümlülükleri çerçevesinde incelenebilir. Ormanlar 6831 sayılı Orman Kanunu’na göre mülkiyet bakımından devlet, kamu tüzel kişileri ve şahıslar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Ormanların tamamına yakını devlet orman mülkiyetinde olup bu ormanların kapsamı, orman sayılan ve sayılmayan alanlar aynı şekilde Orman Kanunu esas alınarak düzenlenmektedir.

Ormancılık mevzuatının temelini oluşturan 6831 sayılı Orman Kanunu; ormanın tanımı, sınıflandırılması, yönetimi, denetimi, orman kadastro, orman suçları, izin ve irtifak hakları gibi konulara ilişkin hükümleri içermektedir. Ayrıca Anayasa’nın 169 ve 170. maddeleri de ormanlar ve ormancılık faaliyetlerine ilişkindir. Bunun yanında 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu ile 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 6831 sayılı Orman Kanunu’nu destekleyici hukuk belgeleridir.

Türkiye’de ormancılık kurumları Tarım ve Orman Bakanlığı (tarimorman.gov.tr) merkez birimleri, bağlı ve ilgili kuruluşları ile taşra birimleri olmak üzere faaliyet göstermektedir. Ormancılık hizmetleri bu bakanlığa bağlı OGM, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) tarafından yürütülmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına (csb.gov.tr) bağlı Çölleşme ve Erozyonla Mücadele (ÇEM) Genel Müdürlüğü (cem.csb.gov.tr) de aslında bir ormancılık kurumudur.

Ormanlarda gerçekleştirilen faaliyetlerin hukuki çerçevesini izinler, orman suçlarıyla mücadele, ağaçlandırma ve silvikültür müdahaleleri oluşturmaktadır. İzinler; maden, enerji, altyapı ve turizm izinlerini kapsamakta olup, bu faaliyetler için Orman Kanunu’nun ilgili maddelerine göre işlem yapılmaktadır. Orman suçları ise orman alanlarında gerçekleştirilen kaçakçılık, açmacılık, hayvan otlatması, izinsiz yararlanma ve orman yangınına sebebiyet gibi suçları kapsamaktadır. Bu ve benzeri suçlar ise öncelikli olarak Orman Kanunu hükümlerine göre işlem görür. Fakat bazı fiiller 26/9/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’ndaki hükümler kapsamında değerlendirilir. Tüm bunların yanında ormanların işletme planlarının hazırlanması, orman ve mera kadastro, orman amenajmanı çalışmaları ve izin-irtifak işlemleri ile bu belgelerin imzalanması süreçlerinde Orman Mühendislerinin hukuki görev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

2.2. Türkiye’de Orman Mühendisliği eğitimi

Türkiye’de ormancılık eğitimi 19. yüzyılın ikinci yarısında orman okulları olarak başlayıp, zamanla yükseköğretime bağlı fakülte düzeyinde eğitime dönüşmüştür (Eryılmaz, 2008). 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı sonrası ülkede çeşitli alanlarda iyileştirme ve gelişme faaliyetlerinin yapılması hedeflenmiştir. Ormancılık bu alanlardan biridir ve bunun için yerli ve yabancı uzmanlardan bir ekip oluşturulmuştur. Ekipte Louis Tassy ve Alexandre Stheme isimli iki Fransız uzman görev almış; bunlardan ormancılıkla ilgili bir beklenti de ormancı personeli yetiştirecek okulların açılmasıdır (Eryılmaz, 1993, Erdönmez ve ark., 2008).

Fransız ormancı Tassy tarafından 1957 yılında İstanbul’da I. Tassy Orman Okulu’nun açılması ile başlayan ormancılık eğitim süreci (Kutluk, 1957; Eryılmaz, 2008), günümüzde 12 orman fakültesi ile devam etmektedir. Bu süreçte ormancılık eğitimi farklı isimlerde gerçekleştirilmiştir ve zaman-sal değişimi Tablo 1’de verilmiştir.

Eğitime fakülte düzeyinde devam eden en eski kurum 1948 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi’dir. İlk fakültenin İstanbul’da açılması, geçmişteki orman okullarının da İstanbul’da kurulmuş olmasına bağlanmaktadır. 1990’lı

yılların başına kadar Türkiye’de yalnızca iki üniversitede orman fakültesi bulunurken, bu sayı 1993 yılından itibaren hızla artmıştır. 2010 yılında İzmir Katip Çelebi Üniversitesi (İKÇÜ) ile Bursa Teknik Üniversitesi (BTÜ), 2012 yılında ise Karabük Üniversitesi (KÜ) Orman Fakültesi de kurulmuştur.

Bu süreçte bazı orman fakültelerinin bağlı oldukları üniversitelerde değişiklikler olmuştur. 1992 yılında Gazi Üniversitesi’ne bağlı kurulan Kastamonu Orman Fakültesi, 2006 yılından itibaren Kastamonu Üniversitesi’nde (KSTÜ) faaliyet göstermektedir. Aynı yıl Abant İzzet Baysal Üniversitesi’ne bağlı Düzce Orman Fakültesi, 2006 yılı itibarıyla Düzce Üniversitesi (DÜ) bünyesinde faaliyet göstermektedir. 1992 yılında kurulan Artvin Orman Fakültesi ise 2007 yılında Kafkas Üniversitesi’nden ayrılıp Artvin Çoruh Üniversitesi’ne (AÇÜ) bağlanmıştır. 1992’de Süleyman Demirel Üniversitesi’nde açılan Isparta Orman Fakültesi, 2018 yılından itibaren Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi’nde (IUBÜ) faaliyet göstermektedir. Bartın Orman Fakültesi 2008 yılında Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’nden ayrılarak Bartın Üniversitesi’ne bağlanmıştır (BÜ). Son olarak Çankırı Orman Fakültesi 2007 yılında Ankara Üniversitesi’nden ayrılmış ve Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi (ÇKÜ) olarak faaliyet göstermektedir.

Tablo 1. Türkiye’de ormancılık eğitiminde tarihsel süreç
Table 1. The historical development of forestry education in Türkiye

Kurum-Kuruluş adı	Kuruluş/ Faaliyet yılı	Bulunduğu il
Birinci Tassy Orman Okulu	1857-1862	İstanbul
İkinci Tassy Orman Okulu	1867-1868	İstanbul
Simon Orman Okulu	1869-1879	İstanbul
Orman ve Maden Okulu	1880-1893	İstanbul
Halkalı Tarım ve Orman Okulu	1893-1903	İstanbul
Halkalı Tarım ve Orman Yüksek Okulu	1903-1910	İstanbul
Orman Yüksek Okulu	1910-1934	İstanbul
Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesi	1934-1948	Ankara-İstanbul
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (iuc.edu.tr) Orman Fakültesi	1948-...	İstanbul
Karadeniz Teknik Üniversitesi (ktu.edu.tr) Orman Fakültesi	1971-...	Trabzon
Kastamonu Üniversitesi (Kastamonu.edu.tr) Orman Fakültesi	1992-...	Kastamonu
Düzce Üniversitesi (duzce.edu.tr) Orman Fakültesi	1992-...	Düzce
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (ksu.edu.tr) Orman Fakültesi	1992-...	Kahramanmaraş
Artvin Çoruh Üniversitesi (artvin.edu.tr) Orman Fakültesi	1992-...	Artvin
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (isparta.edu.tr) Orman Fakültesi	1992-...	Isparta
Bartın Üniversitesi (bartin.edu.tr) Orman Fakültesi	1993-...	Bartın
Çankırı Karatekin Üniversitesi (karatekin.edu.tr) Orman Fakültesi	1994-...	Çankırı
Bursa Teknik Üniversitesi (btu.edu.tr) Orman Fakültesi	2010-...	Bursa
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi (ikc.edu.tr) Orman Fakültesi	2010-...	İzmir
Karabük Üniversitesi (karabuk.edu.tr) Orman Fakültesi	2012-...	Karabük

Türkiye’de ormancılık faaliyetleri ile ulaşılması amaçlanan hedefler; orman kaynaklarını etkin ve sürdürülebilir biçimde kullanmak, orman ekosisteminin devamlılığını sağlamak, ormanları planlamak suretiyle yangın, sel, çığ gibi sorunların oluşma riskini en aza indirmek, orman kaynaklarını geleceğe göre planlayarak meslek statüsünü de buna göre şekillendirmektir (Erdaş, 2008). Bu doğrultuda Orman Mühendisliği eğitiminde amaç ormanın bilimsel bir anlayışla ekosistem olarak değerlendirilmesi, orman alanlarının genetik ıslah ilkeleri çerçevesinde iyileştirilmesi, geliştirilmesi, gençleştirilmesi, korunması ve işletilmesine yönelik teknik, sosyo-ekonomik, kültürel konular başta olmak üzere eğitim, öğretim, araştırma ve danışmanlık hizmetlerini vermektir (Carus ve Yücedağ, 2008).

Orman fakültelerinden mezun olan kişiler, 29/6/2006 tarih ve 5531 sayılı “Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun” çerçevesinde, kamuda Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı DSİ dahil birimler başta olmak üzere; Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, AFAD Başkanlığı, Belediyeler ve başka kamu kuruluşlarında; özelde ise ormancılık danışmanlık firmaları, fidanlık ve ağaçlandırma şirketleri, peyzaj ve çevre düzenleme büroları, ÇED raporu hazırlayan kuruluşlar ile orman ürünleri sanayiinde istihdam edilmektedir. Ayrıca, bazı mezunlar yüksek lisans ve doktora programlarına devam ederek üniversitelerde öğretim üyesi olarak da iş bulabilmektedirler.

3. Materyal ve Yöntem

Araştırma, Betimsel Tarama Modeli kullanılarak tasarlanmış nitel bir çalışmadır ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması amaçlanan olgu ya da kavramların yazılı belgeler aracılığıyla sistematik şekilde incelenmesini esas alan bir araştırma yöntemidir (Wach, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yöntem, konuyla ilgili mevcut belgeleri yapı ve içerik açısından inceleyip değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Ormancılık eğitimini çeşitli yönleri ile araştıran çalışmalar bulunmaktadır (Leslie ve ark., 2006, Temu ve ark., 2006, Birben ve Gençay, 2008, Muncharaz ve ark., 2015, Villarraga-Flórez ve ark., 2015). Bu çalışmada Orman Mühendisliği lisans ve lisansüstü eğitimindeki hukuk dersleri esas alınarak değerlendirmeler yapılmış; Türkiye’de Orman Mühendisliği eğitimi veren 12 orman fakültesinin internet sitelerinde yayınlanan güncel öğretim planları ve haftalık ders içerikleri incelenmiştir. Orman Mühendisliği bölümlerinin 2024-2025 bahar ve 2025-2026 güz dönemi lisans ve

lisansüstü ders programları ile bölümlerin öğretim planları incelenerek, hukuk derslerinin:

- Ders adları,
- Zorunlu/seçmeli ders türü,
- Okutulduğu yarıyıl,
- Haftalık ders saatleri,
- AKTS değerleri,
- Dersi veren öğretim üyesinin unvanı,
- Öğretim üyesinin bağlı olduğu Anabilim Dalı,
- Ders içerikleri (*Ormancılık Hukuku*, *Ormancılık Hukuku Uygulamaları-Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları*) üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Hukuk derslerinin genel ölçütleri tüm ders programları üzerinden incelenmiştir. Ancak haftalık ders içerikleri yalnızca tüm üniversitelerde ortak olarak okutulan “*Ormancılık Hukuku*” kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte hukuk derslerinin uygulaması niteliğinde olan BÜ (BÜ, 2025a) ve ÇKÜ (ÇKÜ, 2025a) öğretim planında yer alan “*Ormancılık Hukuku Uygulamaları*” dersi ile DÜ öğretim planında yer alan “*Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları*” dersi de içerik açısından değerlendirilmiştir. Bu derslerin teorik derslerden farklı olarak uygulamalı bir nitelik taşıması nedeniyle içeriklerinin incelenmesi önemli görülmektedir. Bu ölçütlere ilişkin bilgiler tablolar halinde sunulmuş ve karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır.

Ayrıca, bazı üniversitelerde bu dersleri veren akademisyenlere ve geçmiş dönemlerde lisans veya lisansüstü düzeyde ders vermiş olan öğretim üyeleri ile telefon görüşmeleri yapılmıştır. Bu görüşmeler, eksik veya belirsiz ders bilgilerini doğrulamak ve güncel uygulamaları değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiş olup, Düzce Üniversitesi (DÜ), Karabük Üniversitesi (KÜ), Kastamonu Üniversitesi (KSTÜ) ve Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) öğretim üyeleri ile yapılmıştır.

4. Bulgular

4.1. Orman Mühendisliği lisans programlarında yer alan hukuk içerikli dersler

Orman Mühendisliği bölümlerinde lisans düzeyinde verilen hukuk derslerinin adı, zorunlu/seçmeli ders türü, okutulan yarıyıl, haftalık ders saatleri ve AKTS değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2 hazırlanırken ilgili üniversitelerin öğretim planları esas alınmıştır. ÇKÜ öğretim planında yer alan “*Çevre ve İmar Hukuku*, *Ormancılık Hukuku Uygulamaları ve Orman Kadastro*” dersleri ile DÜ öğretim planında yer alan “*Ormancılık Mevzuatı*

ve Uygulamaları” ve İÜC öğretim planında yer alan “Orman İşletme ve İdare Hukuku” dersleri, 2024-2025 bahar ve 2025-2026 güz dönemi ders programlarında açılmamıştır.

Tablo 2. Orman mühendisliği lisans programları öğretim planlarındaki hukuk dersleri
Table 2. Law courses in the curricula of undergraduate forest engineering programs

Üniversite adı	Dersin adı	Ders türü*	Yarıyıl	Ders saati/ AKTS
AÇÜ	Ormancılık Politikası ve Hukuku	Z	V	(3+0) 3
BÜ	Ormancılık Hukuku	Z	IV	(2+0) 2
	Ormancılık Hukuku Uygulamaları	S	VI	(2+0) 3
BTÜ	Ormancılık Hukuku	Z	V	(2+0) 3
ÇKÜ	Ormancılık Hukuku	Z	VII	(3+0) 3
	Çevre ve İmar Hukuku	S	VII	(2+0) 3
	Ormancılık Hukuku Uygulamaları	S	VII	(2+0) 3
	Orman Kadastro	S	VII	(2+0) 3
DÜ	Çevre veOrmancılık Hukuku	Z	VI	(2+0) 3
	Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları	S	VIII	(2+0) 3
IUBÜ	Ormancılık Hukuku	Z	III	(3+0) 3
	Genel Hukuk Esasları	Z	IV	(2+0) 2
	International Environmental and Forest Law	S	IV	(2+0) 3
İÜC	Ormancılık Hukuku	Z	V	(2+0) 2
	Ticaret Hukuku	S	V	(2+0) 3
	Meslek Hukuku	S	VI	(2+0) 2
	Çevre ve Su Hukuku	S	VII	(2+0) 3
	Av ve Yaban Hayatı Hukuku	S	VII	(2+0) 3
	Orman Suçları	S	VIII	(2+0) 3
	Orman İşletme ve İdare Hukuku	S	VIII	(2+0) 3
İKÇÜ	Ormancılık Hukuku	Z	III	(3+0) 3
KMSÜ	Ormancılık Hukuku	Z	VIII	(2+0) 2
	Orman Kadastro ve Mülkiyeti	S	VIII	(2+0) 4
KÜ	Ormancılık Hukuku	Z	IV	(2+0) 3
	Korunan Alan Mevzuatı ve Yönetimi	Z	VII	(2+1) 3
KTÜ	Ormancılık Hukuku	Z	III	(2+0) 2
KSTÜ	Genel Hukuk	S	II	(2+0) 3
	Ormancılık Hukuku	Z	III	(2+0) 2
	Orman Kadastro	S	IV	(2+0) 3
	Ormancılıkta Bilirkişilik	S	VI	(2+0) 3

*Z: Zorunlu, S: Seçmeli dersler

Orman fakültelerinin Orman Mühendisliği bölümlerinde öğretim planlarına bakıldığında, 12 üniversitenin tamamında “Ormancılık Hukuku” adında ortak bir dersin yer aldığı görülmektedir. Bazı üniversitelerde ise ders adları farklılık göstermektedir. Örneğin AÇÜ’de ders “Ormancılık Politikası ve Hukuku (AÇÜ, 2025a), DÜ’de ise “Çevre veOrmancılık Hukuku” adıyla sunulmaktadır (DÜ, 2025). Üniversitelerin tamamında en az bir adet zorunlu hukuk dersi yer almaktadır. Zorunlu hukuk dersleri, ikişer adet olmak üzere, en fazla İÜC (İÜC, 2025a) ve KÜ’de bulunmaktadır (KÜ, 2025a). AÇÜ ve DÜ örneklerinde olduğu gibi, bazı fakültelerde politika-hukuk veya çevre-hu-

kuk içeriklerinin tek bir ders altında birleştirildiği görülmektedir. BTÜ (BTÜ, 2025a), IUBÜ (IUBÜ, 2025a), İKÇÜ (İKÇÜ, 2025) ve KTÜ’de (KTÜ, 2025) hukuk içerikli dersler tek bir dersle sınırlıdır ve ilgili fakültelerde “Ormancılık Hukuku” adıyla sunulmaktadır.

“Genel Hukuk” dersi, KSTÜ’de seçmeli olarak verilirken (KSTÜ, 2025a), İÜC’de ise zorunlu ders grubunda “Genel Hukuk Esasları” adıyla okutulmaktadır. Orman Mühendisliği lisans eğitiminde “Genel Hukuk” dersinin yer alması, hukuksal açıdan temel bilgilerin kazandırılması sebebiyle önemlidir. Bu açıdan dersin bulunduğu KSTÜ ve

İÜC diğer üniversitelerden ayrılmaktadır. Bununla birlikte her iki üniversitede de “Genel Hukuk” dersinin “Ormancılık Hukuku” dersinden önce verilmiş olması, öğrencilerin “Ormancılık Hukuku” dersine yönelik temel hukuki bilgiler açısından zemin oluşturmalarına olanak tanımaktadır.

Teorik derslerin dışında uygulama saati içeren tek ders, KÜ’de yer alan “Korunan Alan Mevzuatı ve Yönetimi”dir. Ders adında “uygulama” ibaresi bulunan “Ormancılık Hukuku Uygulamaları” (BÜ, ÇKÜ) ile “Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları” (DÜ) dersleri ise öğretim planlarında yalnızca teorik olarak yer almakta, dolayısıyla öğrencilerin uygulamalı deneyim kazanma imkânı sınırlı kalmaktadır. Bununla birlikte KSTÜ’de seçmeli olarak okutulan “Ormancılıkta Bilirkişilik” dersi, teorik saatleri içinde uygulamalı örnekler ve vaka incelemeleri ile öğrencilerin Orman Mühendisliği uygulamalarında karşılaşılabilecekleri hukuki süreçleri anlamalarına ve mesleki deneyim kazanmalarına olanak sağlamaktadır. Bu ders yalnızca KSTÜ öğretim planında yer almaktadır.

Üniversitelerdeki kurumsal kapasite, ders çeşitliliğiyle ilişkilendirildiğinde, eğitim üzerinde olumlu yönde yansımaların gözlemlenmesi muhtemeldir. Seçmeli derslerin çeşitliliği, öğrencilerin ilgilerine göre kendilerini geliştirmelerine olanak sağlayabilmektedir. İÜC, Orman Mühendisliği bölümünde okutulan hukuk dersleri çeşitliliği açısından diğer üniversitelerden ayrılmaktadır ve seçmeli dersler bakımından en fazla ders seçeneği sunan üniversitedir. Lisans programları arasında yalnızca İÜC’de İngilizce içerikli hukuk dersi bulunmaktadır. “International Environmental and Forest Law” dersi seçmeli ders grubunda yer almakta ve IV. yarıyıda okutulmaktadır. Bu ders öğrencilere uluslararası çevre ve ormancılık hukukunu kapsayan özgün ve güncel bir perspektif kazandırması açısından önemlidir. İÜC öğretim planında yer alan “Orman İşletme ve İdare Hukuku” dersi ise iş hukuku boyutu nedeniyle diğer derslerden ayrılmaktadır.

Mevzuat dersleri, Orman Mühendisliği öğrencilerine orman alanlarının yönetimi ve uygulamalarında gerekli hukuki bilgi ve becerileri kazandırmakta, kadaströ, izinler, arazi tahsisi ve kamulaştırma gibi mesleki süreçlerde temel bir dayanak oluşturmaktadır. Bu kapsamda DÜ’de “Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları”, KÜ’de “Korunan Alan Mevzuatı ve Yönetimi” dersleri öğrencilerin mesleki kararlarını hukuki çerçevede şekillendirmelerine katkıda bulunmaktadır.

Kadaströ konusu, Orman Mühendisliği eğitiminde hukuksal açıdan önemli bir çalışma alanıdır. ÇKÜ ve KÜ öğretim planlarında “Orman Kadaströsu”

dersi yer almaktadır; ancak ÇKÜ’deki ders, ilgili dönem ders programında açılmamıştır. KMSÜ’de ise (KMSÜ, 2025a) “Orman Kadaströsu ve Mülkiyeti” dersi bulunmakta olup içeriği açısından diğer hukuk dersleriyle uyumludur.

Ders programlarındaki hukuk dersleri farklı yarıyıllarda yer almaktadır. Bu kapsamda hukuk içerikli dersler en erken II. yarıyıda seçmeli ders olarak KSTÜ’de (Genel Hukuk) okutulmaktadır. Zorunlu hukuk dersi (Ormancılık Hukuku) ise en geç VIII. yarıyıl ile KMSÜ’de bulunmaktadır. Hukuk dersleri İÜC’de en erken IV. yarıyıda bulunmaktadır (Genel Hukuk Esasları ve International Environmental and Forest Law). Üniversitelerin tamamı birlikte değerlendirilince zorunlu hukuk dersi ağırlıklı olarak III, IV ve V. yarıyıllarda okutulmaktadır. Bu dağılım, lisans eğitiminin ortasında öğrencilere mesleki uygulamalara hazırlık açısından sağlam bir hukuki altyapının sunulmasını desteklemektedir.

Ders saatleri ve AKTS değerlerine bakıldığında, KÜ’de okutulan “Korunan Alan Mevzuatı ve Yönetimi” hariç hukuk derslerinin tamamı teorik olup çoğunlukla “(2+0)3” formatında sunulmaktadır. Bu format, 2 saat teoriyi, uygulama olmadan 3 AKTS’yi ifade etmektedir. 4 AKTS yükü yalnızca KMSÜ’deki “Orman Kadaströsu ve Mülkiyeti” dersinde görülmektedir. AKTS farklılıkları, dersin kapsamı ve öğrenciden beklenen iş yükü açısından anlamlı olup, daha yüksek AKTS’ye sahip derslerin içerik ve değerlendirme açısından daha yoğun olduğunu göstermektedir.

4.2. Orman Mühendisliği lisansüstü programlarında yer alan hukuk içerikli dersler

Orman Mühendisliği bölümlerinde lisansüstü düzeyde verilen hukuk derslerinin adı, yüksek lisans/doktora ders türü, okutulan dönem, haftalık ders saatleri ve AKTS değerleri Tablo 3’te sunulmuştur. Bu derslerin değerlendirilmesinde Orman Mühendisliği bölümlerinin lisansüstü öğretim planları esas alınmıştır.

Tabloya göre, Orman Mühendisliği lisansüstü programlarında hukuk temalı derslerin dağılımı üniversiteler arasında oldukça değişkendir. Bazı üniversitelerde (DÜ, İKÇÜ ve KTÜ) hiç hukuk dersi bulunmazken, İÜC, BÜ, ÇKÜ ve KÜ’de hem yüksek lisans hem doktora düzeyinde hukuk dersleri yer almaktadır (BÜ, 2025b; ÇKÜ, 2025b; KÜ, 2025b). AÇÜ’de yalnızca yüksek lisans düzeyinde hukuk dersi (AÇÜ, 2025b), BTÜ’de ise yalnızca doktora düzeyinde hukuk dersi bulunmaktadır (BTÜ, 2025b). Bu durum, hukuk konularının programlara dahil edilmesinde üniversite bazında

Tablo 3. Orman mühendisliği lisansüstü programlarında yer alan hukuk dersleri
Table 3. Law courses included in graduate programs of forest engineering

Üniversite adı	Dersin adı	Ders türü*	Yarıyıl Dönem	Ders saati/ AKTS
AÇÜ	Orman Koruma Hukuku	YL	Güz	(3+0) 7,5
BÜ	Orman Kadastro Hukuku	YL	Güz	(3+0) 6
	Orman Suçlarının Takibi	YL	Güz	(3+0) 6
	Devlet Ormanlarında Verilen İzinler	YL	Güz	(3+0) 6
	Doğal Kaynaklar Hukuku	YL	Bahar	(3+0) 6
	Serbest Ormancılık Mesleğinin Hukuki Esasları	YL	Bahar	(3+0) 6
	Orman Kadastro	D	Güz	(3+0) 6
	Orman Mülkiyet Uyuşmazlıkları	D	Güz/Bahar	(3+0) 6
	Hukuksal Açidan İklim Değişikliği ve Ormanlar	D	Güz/Bahar	(3+0) 6
BTÜ	Orman Dışına Çıkarma Uygulamaları Politikası	D	Güz	(3+0) 6,5
ÇKÜ	Devlet Ormanlarında Verilen İzinler	YL	Güz	(3+0) 6
	Doğal Kaynaklar Hukuku	YL	Güz	(3+0) 6
	Orman Kadastro Hukuku	YL	Güz	(3+0) 6
	Karşılaştırmalı Ormancılık Hukuku	D	Güz	(3+0) 6
	Türkiye’de Ormanlardan Yararlanmanın Hukuki Esasları	D	Güz	(3+0) 6
IUBÜ	İleri Ormancılık Hukuku	YL/D	-	6
	Ormanların Yasadışı Müdahalelerden Korunması	YL/D	-	6
	Devlet Ormanlarında Verilen İzinler	YL	I	(3+0) 7
	Uluslararası Sözleşmeler ve Protokoller Bağlamında İklim Değişikliği	YL	I	(3+0) 7
IUC	Yenilenebilir Enerji Hukuku	YL	I	(3+0) 7
	Orman Kadastro	YL	II	(2+2) 8
	Hukuksal Açidan Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Süreci	YL	II	(3+0) 8
	Çevre Hakkı ve Uygulaması	YL	II	(3+0) 9
	Serbest Ormancılık Esasları	YL	II	(3+0) 8
	Çevre Koruma Hukuku	YL	II	(3+0) 8
	Orman Sınırları Dışına Çıkarma İşlemi	YL	II	(3+0) 8
	İklim Değişikliği ve Hukuk	D	I	(3+0) 8
	Orman Mülkiyet Uyuşmazlıkları	D	I	(3+0) 8
	Karbon Hukuku	D	I	(3+0) 8
	Uluslararası Orman ve Çevre Mevzuatı	D	I	(3+0) 8
	Orman Suçlarının Takibi	D	I	(3+0) 8
	Yasal ve İdari Açidan İklim Değişikliği Kapsamında Karbon	D	I	(3+0) 8
	Türkiye’de Ormanlardan Yararlanmanın Hukuki Esasları	D	II	(3+0) 8
	Mukayeseli Ormancılık Hukuku	D	II	(3+0) 8
	Türk Hukukunun Sürdürülebilir Ormancılığa Etkisi	D	II	(3+0) 8
KMSÜ	Orman Suçları	YL	I	(2+0) 4
	Avrupa Birliği Çevre Mevzuatı	D	I	(2+0) 4
KÜ	Ormancılık Politikalarında Örgütlenme, Yönetim ve Ormancılık Yasaları	YL	Güz/Bahar	(3+0) 8
	Ormancılık Mevzuatı ve Değerlendirmeleri	YL	Güz/Bahar	(3+0) 8
	Dünyada ve Ülkemizde Karbon Piyasası İşleyişi Hukuku	D	Güz/Bahar	(3+0) 8
KSTÜ	Orman Kadastro Hukuku	YL/D	-	(3+0) 7,5
	Orman Suçlarının Takibi	YL/D	-	(3+0) 7,5
	Türkiye’de Ormanlardan Yararlanmanın Hukuki Esasları	D	-	(3+0) 7,5

*YL: Yüksek Lisans D: Doktora

farklı eğitim politikalarının izlendiğini göstermektedir. Lisansüstü düzeyde hukuk dersi bulunmayan KTÜ’de görüşmeler sonucu, önceki yıllarda “Orman Suçları”, “Orman Davalarında Bilirkişilik” ve “Orman Kadastro” gibi hukuk içerikli derslerin açıldığı; ancak son yıllarda öğrenci talebinin azalmasına bağlı olarak bu derslerin açılmadığı ve güncel planlarında yer almadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Hukuk derslerinin çoğunluğu yüksek lisans düzeyinde açılmaktadır. Doktora düzeyinde ise hukuk dersleri daha sınırlı olup: BÜ, İÜC, IUBÜ ve KSTÜ gibi üniversitelerde yer almaktadır (IUBÜ, 2025b; KSTÜ, 2025b). Bu dağılım, hukuki içeriklerin daha çok uzmanlaşmanın başladığı yüksek lisans aşamasında verilmesini tercih eden bir yaklaşımın olduğunu düşündürmektedir. Doktora düzeyinde ders verebilecek uzman sayısının sınırlı olduğu durumlarda dersler daha çok yüksek lisans düzeyinde açılabilir. Haricinde ise doktora eğitiminin araştırma odaklı yapısı, öğrenci talebinin düşük olması ve hukuk içeriklerinin uzmanlaşma gerektirmesi gibi yapısal gerekçeler derslerin yüksek lisans düzeyinde yoğunlaşmasının nedenleri arasında değerlendirilebilir.

Dersler tematik olarak gruplandırıldığında mevzuat ve mülkiyet konularının Orman Mühendisliğinde kritik bir alan olması nedeniyle hukuk derslerinde bu konu başlıklarının yer alması beklenen bir durumdur. Bu dersler haricinde; “Orman Suçları”, “Orman Suçlarının Takibi” ve “Ormanların Yasadışı Müdahalelerden Korunması” derslerinin suç ve denetim mekanizmalarıyla ilişkisi, ormancılık hukuku pratiğinde kritik bir uygulama alanına işaret etmektedir.

Lisansüstü programları içerisinde; “Çevre Koruma Hukuku”, “İklim Değişikliği ve Hukuk”, “Karbon Hukuku”, “Uluslararası Orman ve Çevre Mevzuatı” ile “AB Çevre Mevzuatı” dersleriyle İÜC, geniş kapsamlı çevre ve iklim hukuku odaklı ders çeşitliliğine sahiptir (İÜC, 2025b). Bu durum, güncel bir sorun olan küresel iklim değişikliğinin ormancılık alanına hukuki açıdan yansımalarının lisansüstü eğitim düzeyinde ele alınmasında önemli bir bileşeni oluşturmaktadır.

Lisansüstü derslerin okutulduğu dönemler arasında enstitüler arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Bazı üniversitelerde esnek (güz/bahar) bir dağılım görülmekteyken (BÜ, KÜ ve ÇKÜ), bazı üniversitelerde ise I ve II şeklinde dönem ayrımı bulunmaktadır (İÜC, 2025b; KMSÜ, 2025b). KÜ ve BÜ’de bazı dersler hem güz hem bahar döneminde yer almaktadır. IUBÜ ve KSTÜ planlarında derslerin okutulduğu döneme ait bilgiler ise bulun-

mamaktadır.

Ders yükü açısından lisansüstü dersler incelendiğinde, genellikle (3+0) şeklinde teorik ağırlıklı olup AKTS değerleri 4-9 arasında değişmektedir. Özellikle İÜC’de derslerin çoğunlukla 8 AKTS olması bu derslere yüksek kredi ağırlığı verildiğini göstermektedir. İÜC’de yüksek lisans düzeyinde verilen “Çevre Hakkı ve Uygulaması” dersi, 9 AKTS ile lisansüstü programlarında en yüksek kredi değerine sahip ders olarak öne çıkmaktadır.

4.3. Orman Mühendisliği bölümlerinde hukuk derslerini yürüten akademik personel

Bu bölümde, Orman Mühendisliği programlarında hukuk derslerini veren akademik personelin unvanları ile bağlı oldukları Anabilim Dalları incelenmiştir. İncelemeler sonucu, bazı bölümlerde öğretim planında dersin sorumlusu olarak belirtilen akademisyen ile ders programında yer alan sorumlu öğretim üyesinin farklı olduğu görülmüştür. Verilerin güncelliğinin sağlanması amacıyla Tablo 4, 2024-2025 bahar dönemi ile 2025-2026 güz dönemi ders programlarında yer alan öğretim üyeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte seçmeli ders sınıfında yer alan ve söz konusu dönemlerde açılmayan dersler için de öğretim planlarında yer alan sorumlu akademik personelin bilgileri tabloya dahil edilmiştir.

Tablodaki veriler, Orman Mühendisliği lisans programlarında yer alan hukuk derslerinin farklı akademik unvana sahip öğretim üyeleri tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Üniversitelerde hukuk derslerinin sayısı eşit olmadığından, derslerin verildiği Anabilim Dalı toplam sayıları üzerinden bir değerlendirme yapmak doğru olmayacaktır. Bu nedenle üniversitelerde hukuk derslerinin verildiği Anabilim Dalı odağında bir değerlendirme yapmak daha uygun görülmektedir.

Orman Mühendisliği lisans programlarında hukuk içerikli derslerin, Ormancılık Ekonomisi, Ormancılık Hukuku ve Ormancılık Politikası olmak üzere üç farklı Anabilim Dalı’nda yoğunlaştığı görülmektedir. Toplam 12 üniversitenin 7’sinde hukuk dersleri, doğrudan bir Hukuk Anabilim Dalı bulunmaması nedeniyle Orman Ekonomisi/Ormancılık Ekonomisi Anabilim Dalı’na bağlı öğretim üyeleri tarafından verilmektedir (AÇÜ, ÇKÜ, DÜ, IUBÜ, İKÇÜ, KMSÜ ve KTÜ). Dört üniversitede hukuk dersleri, Ormancılık Hukuku veya Çevre ve Orman Hukuku Anabilim Dalı’na bağlı öğretim üyeleri tarafından yürütülmektedir (BÜ, İÜC, KÜ ve KSTÜ). BTÜ’de ise hukuk dersi, Ormancılık Politikası Anabilim Dalı’nda görevli bir öğretim üyesi tarafından verilmektedir.

Tablo 4. Orman mühendisliği bölümlerinde hukuk derslerini yürüten akademik personel
Table 4. Academic staff teaching law courses in forestry engineering departments

Üniversite adı	Dersin adı	Öğretim üyesinin Unvanı	Anabilim dalı	Ön lisans alanı	Lisans Alanı**	Yüksek lisans alanı	Doktora alanı
AÇÜ	Ormancılık Politikası ve Hukuku	Doç. Dr.	Orman Ekonomisi	-	O.M	Orman Ekonomisi	Orman Ekonomisi
BÜ	Ormancılık Hukuku	Prof. Dr.	Ormancılık Hukuku	Adalet	O.M	Ormancılık Ekonomisi	Çevre ve Orman Hukuku
	Ormancılık Hukuku Uygulamaları	Prof. Dr.	Ormancılık Hukuku				
BTÜ	Ormancılık Hukuku	Doç. Dr.	Ormancılık Politikası	-	O.M İktisat	Orman Ekonomisi	Ormancılık Politikası ve Yönetimi
ÇKÜ	Ormancılık Hukuku	Doç. Dr.	Ormancılık Ekonomisi	Adalet	O.M İktisat	Orman Ekonomisi	Ormancılık Hukuku
	Çevre ve İmar Hukuku						
	Ormancılık Hukuku Uygulamaları						
	Orman Kadastro						
DÜ	Çevre ve Ormancılık Hukuku Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları	Doç. Dr.	Orman Ekonomisi	-	O.M İşletme	Ormancılık Ekonomisi	Ormancılık Ekonomisi
IUBÜ	Ormancılık Hukuku	Prof. Dr.	Orman Ekonomisi	-	O.M İktisat	Ormancılık Ekonomisi	Ormancılık Ekonomisi
	Genel Hukuk Esasları	Prof. Dr.	Çevre ve Orman Hukuku	-	O.M Hukuk	Orman Ekonomisi	Orman Ekonomisi
	International Environmental and Forest Law	Prof. Dr.	Çevre ve Orman Hukuku	-	O.M Hukuk	Ormancılık Ekonomisi	Ormancılık Ekonomisi Özel Hukuk
İÜC	Ormancılık Hukuku *						
	Ticaret Hukuku	Dr. Öğr. Üyesi	Çevre ve Orman Hukuku	-	O.M Hukuk	Ormancılık Hukuku	Ormancılık Hukuku
	Orman İşletme ve İdare Hukuku						
	Çevre ve Su Hukuku						
İÜC	Meslek Hukuku	Prof. Dr.	Çevre ve Orman Hukuku	Adalet	O.M Hukuk	Ormancılık Hukuku	Çevre ve Orman Hukuku
	Av ve Yaban Hayatı Hukuku						
İÜC	Orman Suçları						
İKÇÜ	Ormancılık Hukuku	Prof. Dr.	Orman Ekonomisi	-	O.M	Ormancılık Ekonomisi	Ormancılık Ekonomisi
KMSÜ	Ormancılık Hukuku	Dr. Öğr. Üyesi	Orman Ekonomisi	-	O.M	Çevresel Ormancılık (yurtdışı)	Ormancılık Ekonomisi
	Orman Kadastro ve Mülkiyeti	Dr. Öğr. Üyesi	Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri	-	O.M	Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri	Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri
KÜ	Ormancılık Hukuku Korunan Alan Mevzuatı ve Yönetimi	Dr. Öğr. Üyesi	Çevre ve Orman Hukuku	-	O.M	Silvikültür	Ormancılık Politikası
KTÜ	Ormancılık Hukuku	Doç. Dr.	Orman Ekonomisi	-	O.M Hukuk	Orman Ekonomisi	Orman Ekonomisi
KSTÜ	Genel Hukuk	Dr. Öğr. Üyesi	Ormancılık Politikası ve Yönetimi	Adalet	O.M	Orman Amenajmanı	Ormancılık Politikası ve Yönetimi
	Ormancılık Hukuku						
	Orman Kadastro	Dr. Öğr. Üyesi	Ormancılık Hukuku	Adalet	O.M	Ormancılık Politikası ve Yönetimi	Ormancılık Politikası ve Yönetimi
KSTÜ	Ormancılıkta Bilirkişilik						

*Ders üç öğretim üyesi tarafından verilmektedir. Öğretim üyeleri O.M ve Hukuk lisanslarına sahiptir.

** O.M (Orman Mühendisliği)

İncelenen üniversitelerden yalnızca ikisinde hukuk derslerinin iki farklı Anabilim Dalı arasında paylaştırıldığı görülmektedir. KMSÜ’de hukuk dersleri hem Orman Ekonomisi Anabilim Dalı hem de Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri Anabilim Dalı’na bağlı öğretim üyeleri tarafından yürütülmektedir. Benzer şekilde, KSTÜ’de ise derslerin Ormancılık Politikası ve Yönetimi ile Ormancılık Hukuku Anabilim Dallarında görevli akademisyenler arasında paylaşıldığı belirlenmiştir. Bu durum, söz konusu iki üniversitede hukuk derslerinin disiplinler arası niteliği nedeniyle farklı uzmanlık alanlarına dağıtıldığını göstermektedir.

Hukuk derslerinin tüm bu üniversitelerde Prof. Dr., Doç. Dr. ve Dr. Öğr. Üyesi unvanlarına sahip öğretim üyelerince yürütüldüğü görülmektedir. Farklı akademik unvanlara rağmen tüm derslerin alanında uzman ve ilgili Anabilim Dallarına bağlı akademik kadrolar tarafından verilmesi, hukuk içerikli derslerin yeterli mesleki ve akademik donanımına sahip öğretim elemanları tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Bu durum, üniversitelerde hukuk derslerinin nitelikli bir akademik çerçevede ele alındığını ve farklı unvan düzeylerindeki öğretim üyelerinin bu disipline katkı sunduğunu ortaya koymaktadır.

Hukuk derslerini veren öğretim üyelerinin akademik özgeçmişlerine bakıldığında Orman Mühendisliği dışında farklı bölümlerde ön lisans, lisans ve doktora eğitimi almış akademisyenlerin de olduğu görülmektedir. Bu kapsamda; BÜ, ÇKÜ, İÜC ve KSTÜ’de ön lisans Adalet Programı, KTÜ (1) ve İÜC’de (4) hem Orman Mühendisliği hem de lisans Hukuk Fakültesi mezunu öğretim üyeleri bulunmaktadır. Ayrıca doğrudan hukuk ile ilişkili olmasa da farklı üniversitelerden; İktisat ve İşletme bölümlerinden mezun öğretim üyelerinin de olduğu görülmektedir (IUBÜ, ÇKÜ, DÜ, BTÜ).

Öğretim üyelerinin tamamı lisans düzeyinde Orman Mühendisliği eğitimi almışlardır. Ormancılık Hukuku ve Orman/Ormancılık Ekonomisi Anabilim Dallarında dışında, Orman Amenajmanı, Silvikültür ile Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri Anabilim Dallarında yüksek lisans derecesine sahip öğretim üyelerinin de bu dersleri verdiği görülmektedir. Bazı öğretim üyelerinin yüksek lisans sonrası doktora eğitiminde uzmanlık alanı değişikliğinde bulundukları da görülmektedir (BÜ, KÜ ve KSTÜ). Öğretim üyelerinin akademik kariyerleri incelendiğinde yalnızca KMSÜ’nde bir öğretim üyesi yurtdışında yüksek lisans eğitimi almıştır.

Orman Mühendisliği lisans eğitiminde verilen hukuk içerikli derslerin önemli bir kısmı; Ekonomi, Politika ve Hukuk Anabilim Dallarında görevli

öğretim üyeleri tarafından yürütülmektedir. Bazı üniversitelerde ise hukuk derslerinin farklı Anabilim Dallarına bağlı öğretim üyeleri tarafından verildiği görülmektedir. Nitekim “*Orman Kadastro ve Mülkiyeti*” (KMSÜ) dersi ise Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri ABD bünyesindeki bir öğretim üyesi tarafından yürütülmektedir. Bu durum, bazı hukuk ağırlıklı derslerin doğrudan hukuk, ekonomi veya politika alanlarından ziyade teknik ormancılık anabilim dallarında uzmanlaşmış öğretim üyeleri tarafından verildiğini göstermektedir.

Benzer biçimde seçmeli ders grubunda yer alan “*Orman Kadastro ve Mülkiyeti*” ders içeriğinde arazi bilgi sistemi, orman kadastrounun teknik aşamaları, orman sınırlarının belirlenmesi, haritalama, sınır belirleme, ölçme teknikleri ve coğrafi bilgi sistemleri gibi teknik mühendislik süreçleri ile ilişkili olduğundan bu dersin Orman İnşaatı, Geodezi ve Fotogrametri Anabilim Dalı’nda görevli bir öğretim üyesi tarafından verilmesi içerik ve uzmanlık alanı açısından örtüşmektedir.

4.4. Orman Mühendisliği bölümlerinde hukuk derslerinin haftalık ders içerikleri

Orman Mühendisliği lisans programlarında yer alan hukuk dersleri üniversiteler arasında haftalık konu başlıkları üzerinden karşılaştırılmış; bu derslerin ayrıntılı amaçları, içerikleri veya öğrenme çıktıları yerine, öğretim planlarında sunulan haftalık içerik yapıları esas alınmıştır. Ek Tablo 1’de, incelenen üniversitelerin öğretim planlarında ortak olarak bulunan hukuk derslerinin haftalık konu başlıkları gösterilmektedir. Tablo, söz konusu derslerin farklı üniversitelerde nasıl yapılandırıldığını ve hangi temel bilgi alanlarını kapsadığını ortaya koymaktadır.

Öğretim planlarında yer almasına rağmen 2024-2025 bahar veya 2025-2026 güz döneminde açılmamış olan dersler ile yalnızca belirli üniversitelerde yer alan seçmeli dersler karşılaştırmaya dahil edilmemiştir. Bu bölümde yalnızca tüm üniversitelerde zorunlu ders sınıfında bulunan ve okutulan hukuk derslerinin haftalık içeriği değerlendirilmiştir. Bu dersler üniversitelere göre farklı isimler taşısa da içerik olarak “*Ormancılık Hukuku*” dersi ni temel alan bir nitelik göstermektedir.

Aşağıdaki tabloda derslerin tamamında haftalık içerik ayrıntılı olarak sunulmamış; konular içerik benzerliklerine göre birleştirilmiş ve kısaltılmıştır. Bu düzenleme, verilerin karmaşıklığını azaltarak içerikleri daha anlaşılır biçimde sunmayı amaçlamaktadır.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, üniversitelerin öğretim planlarında yer alan “*Ormancılık Hukuku*” derslerinin adları farklılaşsa da derslerin haftalık konu dağılımlarının büyük ölçüde ortak temalar etrafında şekillendiği görülmektedir. Dersler genel olarak; 1) Temel hukuk bilgisi, 2) Ormancılık mevzuatı ve orman hukuku uygulamaları ve (3) Orman suçları, yaptırımlar ve idari-adli süreçler olmak üzere üç ana tema üzerinde yoğunlaşmaktadır. Hemen tüm üniversitelerde dersin ilk haftaları; hukukun tanımı, kaynakları, dalları, hukuksal yaptırımlar, kamu hukuku-özel hukuk ayrımı ve hukuk devleti ilkesi gibi genel bilgilere ayrılmıştır. Bazı üniversitelerde bu kısım oldukça kapsamlı işlenirken (ör. KTÜ ve KÜ), bazılarında ise daha özet şekilde sunulmaktadır (ör. ÇKÜ ve AÇÜ).

Çoğu üniversitede derslerin temel hukuk bilgisi, ormancılık hukuku, orman suçları ve uygulamalar ile sınavlar şeklinde ilerlediği görülmektedir. Bu yapı, öğrencilerin genel kavramları öğrenerek gerekli hukuki altyapıyı edinmesini, ardından ormancılık mevzuatına ve uygulamalarına geçmesini sağlamaktadır. Böylece dersin bütününde hem teorik hukuk bilgisi hem de uygulamaya ilişkin yasal süreçler dengeli bir şekilde aktarılabilir.

Derslerin ikinci bölümünü; orman hukuku kavramı, tarihsel süreç, 6831 sayılı Orman Kanunu’nun incelenmesi, orman tanımı ve kapsamı, orman kadastro ile ormanların kamu malları arasındaki yeri gibi konular oluşturmaktadır. Bu temalar bütün üniversitelerde ortak biçimde yer almakla birlikte, konuların işleniş derinliği kurumlar arasında farklılık göstermektedir. Bazı programlarda tarihsel süreç bağımsız bir ünite olarak ele alınırken (BTÜ, KTÜ ve KMSÜ), bazı üniversitelerde ise mevzuat ağırlıklı ve daha uygulamaya dönük bir içerik tercih edilmektedir (KSTÜ ve İKÇÜ).

Üniversitelerde dönem ortası yoğunlukla orman mülkiyetinin hukuki niteliği, zilyetlik, tapu sicili ilişkileri ve ormanlar üzerindeki sınırlı aynı haklar ele alınmaktadır (BTÜ, IUBÜ ve ÇKÜ). Bu konular bazı üniversitelerde daha kapsamlı işlenirken (BTÜ ve İKÇÜ), bazı programlarda ise daha sınırlı ele alınmaktadır (AÇÜ ve KÜ). Ayrıca orman köylülerine ilişkin haklar ve ormancılık faaliyetlerinin sosyal boyutu, özellikle BTÜ, İKÇÜ ve IUBÜ programlarında belirgin olmak üzere, birçok üniversitenin ders içeriğinde yer almaktadır.

Üniversiteler arasındaki en güçlü ortak temaların; orman suçları, cezalar, tazminat davaları ve hukuksal süreçler başlıklarında yoğunlaştığı görülmektedir. Hemen tüm derslerde orman suçlarının tanımı, suç türleri, yaptırımlar, tazminat davaları, suçların takibi ve ilgili yargılama usulleri ayrıntılı

ele alınmaktadır. Bazı programlarda “orman suç zabıtlarının düzenlenmesi” gibi uygulamaya yönelik özel başlıkların da bulunduğu görülmektedir (KÜ ve KSTÜ).

Bazı üniversitelerin dersleri uygulama bileşenleriyle desteklediği dikkat çekmektedir. IUBÜ, BTÜ ve İKÇÜ’de arazi çalışmaları; KMSÜ ve KÜ’de ise örnek olay incelemeleri ve uygulama haftaları yer almaktadır. Bu farklılıklar, derslerin yalnızca teorik bilgi aktarımına değil, aynı zamanda uygulamaya dönük beceri geliştirmeye yönelik olarak yapılandırıldığını da göstermektedir.

Ek Tablo 1’de karşılaştırılan temel “*Ormancılık Hukuku*” dersine ek olarak, BÜ ve ÇKÜ öğretim planlarında “*Ormancılık Hukuku Uygulamaları*” dersleri, DÜ’de ise “*Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları*” dersi yer almaktadır (Ek Tablo 2). Bu uygulamalı dersler, teorik hukuk derslerinden farklı olduklarından ayrı olarak incelenmiştir. Söz konusu dersler öğretim planlarında uygulamalı hukuk dersleri olarak yer almakla birlikte, yalnızca BÜ’de “*Ormancılık Hukuku Uygulamaları*” dersi aktif olarak yürütülmektedir.

Ek Tablo 2 incelendiğinde, BÜ’de ders planlamasının teoriden uygulamaya geçiş şeklinde yapıldığı görülmektedir. İlk haftalarda temel kavramlar (hukukun kaynakları, yargı örgütü, kadastro, vb.) verilmekte, diğer haftalarda ise örnek olay analizleri yapılmaktadır. 6. haftadan itibaren hemen her haftanın yoğun biçimde Yargıtay kararları üzerinde analize ayrıldığı görülmektedir. ÇKÜ’de “*Ormancılık Hukuku Uygulamaları*” dersi mevzuat ve yargı kararlarının sistematik incelenmesi üzerine kuruludur. Teorik içerik yalnızca ilk üç haftayla sınırlıdır, devam eden haftalarda ise Orman Kanunu’nun belirli maddelerine ilişkin yargı kararları detaylı ele alınmaktadır. DÜ’de ise “*Ormancılık Mevzuatı ve Uygulamaları*” dersi daha çok ormancılık mesleği, görev ve yetki alanları ile güncel mevzuatın tanıtımı ve uygulanabilirliği üzerine yoğunlaşmakta; ders içerikleri örnek olay ve yargı kararı analizi yerine mesleki uygulamalar, kurum ziyaretleri ve teknik geziler ile desteklenmektedir.

Derslerin odak noktaları açısından değerlendirme yapmak gerekirse, BÜ’de kadastro, izin süreçleri, orman suçları ve orman alanlarında verilen izinler gibi idari ve adli yönlerin tamamı işlenmektedir. Yargıtay kararları da örnek olay formunda ele alınarak yorumlama ve düşünme pratiklerinin geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır. ÇKÜ’de ders tamamen Orman Kanunu maddelerine dayalı yargı kararlarının sistematik incelenmesi üzerine kuruludur; Kanunun ilgili maddeleri (1., 2., 7-12., 16-18.) en az iki hafta boyunca yargı kararlarıyla

işlenmektedir. DÜ'de ise bu ders daha çok ormancılık mevzuatının mesleki uygulamaya yansımalarını tanıtmakta ve öğrencilerin mesleki bilinç ve farkındalık kazanmasını hedeflemektedir.

Bu üç üniversitedeki ders, ormancılık hukukunun pratik yönünü güçlendirmeyi amaçlamakta, ancak farklı yöntem ve odaklarla yürütülmektedir. Bu farklılaşma, ormancılık hukukunun uygulamalı öğretimine yönelik üniversiteler arası bir yaklaşım çeşitliliğinin olduğunu göstermekte ve çalışmamızın karşılaştırmalı niteliğini artırmaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Türkiye'deki Orman Mühendisliği lisans ve lisansüstü programlarında hukuk derslerinin adları, zorunlu/seçmeli ders sınıflandırması, haftalık ders saati, AKTS değerleri, okutulan yarıyıl ve dersi veren öğretim üyesinin unvanı ve bağlı olduğu Anabilim Dalı ile son olarak haftalık ders içerikleri incelenmiş; ayrıca uluslararası örneklerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

İÜC, hukuk derslerindeki çeşitlilik ve uluslararası içerikli dersi ile dikkat çekmektedir. Bu çeşitlilik, üniversitenin akademik kadrosu ve uzun yıllara dayalı kurumsal birikimiyle uyumludur. Burada hem İngilizce verilen "*International Environmental and Forest Law*" dersi, hem de farklı hukuk dallarıyla ilişkili dersler yer almaktadır. Öğretim planındaki "*Orman İşletme ve İdare Hukuku*" dersi ise iş hukuku boyutunu içermesi nedeniyle öne çıkan önemli derslerden biridir. Benzer şekilde Almanya'daki Weihenstephan-Triesdorf Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (HSWT, 2025) Orman Mühendisliği Bölümünde de "*İş ve Hukuk*" ve "*İş Hukuku ve Özel İdare Hukuku*" derslerinin bulunması, ormancılık eğitiminde disiplinler arası hukuk donanımının önemini ortaya koymaktadır.

DÜ ve KÜ öğretim planlarında yer alan mevzuat içerikli dersler, ormancılık hukuku açısından destekleyici niteliktedir. Bu durum, farklı ülkelerdeki programlarla karşılaştırıldığında da benzer bir eğilim göstermektedir. Örneğin ABD'nin Oregon Eyalet Üniversitesi'nde "*Ormancılık Politikası ve Mevzuatı*" (OSU, 2024), İspanya'nın Vigo Üniversitesi'nde "*Orman Sertifikasyonu ve Mevzuat*" (UVIGO, 2025) ve Rusya'nın Bauman Moskova Devlet Teknik Üniversitesi'nde "*Orman Mevzuatı ve Orman Yönetiminin Temelleri*" (BMSTU, 2025) derslerinin bulunması, mevzuat odaklı derslerin uluslararası ormancılık eğitiminde önemli bir bileşen olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de Orman Mühendisliği lisans programlarında hukuk dersleri genellikle III. ve V. yarıyıl-

larda yoğunlaşmakta, bazı üniversitelerde ise II. veya VIII. yarıyıllarda yer almaktadır. Bu dağılım, öğrencilerin mesleki uygulamalara hazırlık açısından hukuki altyapı kazanmalarına olanak sağlamaktadır. Uluslararası karşılaştırmalar, birçok ülkede hukuk derslerinin lisans eğitiminin erken dönemlerinde verildiğini göstermektedir. Örneğin Weihenstephan-Triesdorf Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nde "*İş ve Hukuk*" dersi I. sınıfta, "*İş Hukuku ve Özel İdare Hukuku*" dersi II. sınıfta okutulmaktadır (HSWT, 2025). Bu durum, hukuki altyapının erken kazanılmasının önemli görüldüğü programları işaret etmektedir. İspanya'daki Vigo Üniversitesi'nde ise "*Orman Sertifikasyonu ve Mevzuat*" dersi III. sınıfta zorunlu ders olarak verilmektedir (UVIGO, 2025). Hukuk derslerinin bazı üniversitelerde erken verilmesi hukuka ilişkin bir altyapıyı oluşturma amacına yönelik tercih iken, mezuniyete yakın veren üniversitelerin ise mesleki bilgi birikiminin akabinde tamamlayıcı bir ders olarak planlanmasından kaynaklı olabilir.

AKTS ve haftalık ders saatleri açısından Türkiye ile uluslararası programlar arasında da farklar bulunmaktadır. Türkiye'de orman hukuku dersleri çoğunlukla haftalık 2-3 saat teorik olarak işlenmekte ve 2-3 AKTS değerindedir. Buna karşılık Oregon Eyalet Üniversitesi'nde "*Ormancılık Politikası ve Mevzuat*" dersi 3 kredi olup haftalık 3 saat teorik ders şeklinde işlenmektedir (OSU, 2024). Weihenstephan-Triesdorf Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nde "*İş ve Hukuk*" dersi 6 AKTS, "*İş Hukuku ve Özel İdare Hukuku*" dersi 5 AKTS olarak kredilendirilmiştir (HSWT, 2025). Vigo Üniversitesi'nde ise "*Orman Sertifikasyonu ve Mevzuat*" dersi 6 AKTS'dir (UVIGO, 2025). Almanya ve İspanya'daki karşılaştırmalı derslerin 5-6 AKTS gibi daha yüksek kredi değerlerine sahip olması, bu ülkelerde hukuk derslerinin hem içerik kapsamının hem de öğrenciden beklenen akademik iş yükünün daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu durum, ormancılık eğitiminde hukuki donanıma verilen akademik ağırlığın ülkeler arasında farklılaştığını ortaya koymaktadır.

Lisans düzeyinde okutulan hukuk derslerinin kategorik dağılımı incelendiğinde, İÜC zorunlu ve seçmeli hukuk derslerinin sayıca fazla olması bakımından diğer üniversitelerden ayrılmaktadır. Diğer üniversitelerde ise ayrı dersler olarak yürütülen "*Ormancılık Hukuku*" ile "*Ormancılık Politikası*"nın AÇÜ'de tek bir ders altında birleştirilmesi önemli bir sınırlılık olarak değerlendirilmektedir. Bu iki alanın hem kavramsal hem de uygulamalı açıdan oldukça geniş olması, toplam 3 saatlik bir ders kapsamında yeterince detaylandırılmasını güçleştirmektedir.

Lisans düzeyinde hukuk derslerinin tamamına yakını teorik işlenirken, BÜ, ÇKÜ ve DÜ öğretim planlarında hem teorik hem uygulamalı hukuk dersleri yer almaktadır; bu durum, öğrencilerin hukuk bilgisini hem teorik hem de uygulamalı geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Ancak “*Ormancılık Hukuku Uygulamaları*” yalnızca BÜ’deki ders programında yer almaktadır.

Lisansüstü programlarda hukuk derslerinin dağılımı üniversiteler arasında oldukça değişkendir. Bazı üniversitelerde (DÜ, İKÇÜ ve KTÜ) hiç hukuk dersi bulunmazken, İÜC, BÜ ve ÇKÜ’de yüksek lisans ve doktora düzeyinde, diğer üniversitelere göre daha fazla hukuk içerikli ders seçeneği sunulmaktadır. Hukuk derslerinin yoğunluğu yüksek lisans düzeyinde açılmakta, doktora düzeyindeki dersler ise sınırlı sayıda olup daha çok araştırma odaklı programların yapısıyla ilişkilidir. Ders içerikleri, mevzuat ve mülkiyet konularının yanı sıra, orman suçları ve denetim mekanizmaları gibi uygulamaya yönelik alanları da kapsamaktadır. Ayrıca çevre ve iklim hukuku odaklı dersler, lisansüstü düzeyde güncel küresel sorunların eğitim programına yansıtıldığını göstermektedir. Sonuç olarak lisansüstü düzeyde derslerin açılması, öğrencilerin tercih ettikleri uzmanlaşma alanına bağlı gerçekleştirildiğinden, lisans düzeyinde olduğu gibi üniversiteler arasında doğrudan bir kıyaslama yanıltıcı olabilir.

Türkiye’deki Orman Mühendisliği programlarında hukuk derslerini yürüten akademik kadro büyük ölçüde Ormancılık Ekonomisi Anabilim Dalı’na bağlı öğretim üyelerinden oluşmakta, buna karşılık Ormancılık Hukuku veya Çevre ve Orman Hukuku Anabilim Dalları yalnızca birkaç üniversitede bulunmaktadır. Hukuk derslerinin yedi üniversitede doğrudan bir hukuk odaklı Anabilim Dalı yerine ekonomi veya politika ağırlıklı bir Anabilim Dalı tarafından yürütülmesi, Orman Fakültelerinde hukuk alanında kurumsallaşmış bir yapılanmanın sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Hukuk derslerini veren akademisyenlerin, Orman Mühendisliği lisanslarının yanı sıra, lisans düzeyinde Hukuk Fakültesi veya ön lisans Adalet bölümü mezunu olmaları ile İktisat ve İşletme gibi farklı disiplinlerden lisans mezunu olmaları dikkat çekicidir. Bu durum, derslerin içerik çeşitliliğini artırmakta ve akademik kadronun farklı uzmanlıklarının eğitim sürecine dahil edildiğini göstermektedir.

Türkiye’deki Orman Mühendisliği lisans bölümlerinde “*Ormancılık Hukuku*” dersleri genel olarak ortak bir yapıya sahiptir ve tüm üniversitelerde benzer temel temalar etrafında şekillenmektedir. Dersler, büyük ölçüde temel hukuk bilgisi, ormancılık mevzuatı ve uygulamaları ile orman suçları

ve hukuki süreçler olmak üzere üç ana eksen üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, farklı üniversitelerde farklı ders adları bulunsada ormancılık hukukunun lisans düzeyinde standart bir çerçevede yürütüldüğünü göstermektedir. Haftalık içeriklerin derinliği ve kapsamı ise üniversiteler arasında belirgin şekilde farklılık göstermektedir. Kimi programlar (KTÜ, BTÜ ve KMSÜ) konuları daha ayrıntılı, tarihsel ve bütüncül bir yaklaşımla ele alırken; bazı üniversitelerde ise içerik daha özet ve mevzuat ağırlıklıdır (ÇKÜ ve AÇÜ). Özellikle orman mülkiyeti, zilyetlik ve ormanların hukuki statüsü gibi konuların bazı fakültelerde geniş yer bulması, bazılarında ise sınırlı işlenmesi bu farklılığın önemli bir göstergesidir.

BÜ, DÜ ve ÇKÜ öğretim planlarında uygulamalı hukuk dersi bulunmasına rağmen, bu derslerin yalnızca BÜ’de aktif olarak yürütülmesi, ormancılık hukukunda uygulama temelli eğitime ilişkin kurumsal yaklaşımın Türkiye genelinde sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, Orman Mühendisliği eğitiminde uygulamalı hukuk öğretiminin kurumsal kapasite, öğretim üyesinin uzmanlığı ve ders planlaması gibi faktörlere bağlı olarak büyük ölçüde değiştiğini ortaya koymakta; uygulama odaklı derslerin ise aktif olarak yürütülmesinin mesleki yeterlilikler açısından önemli bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’deki Orman Fakültelerinde hukuk derslerinin varlığı güçlü olmakla birlikte, bazı üniversitelerde uygulama ağırlığı, kredilendirme ve Hukuk Anabilim Dalının eksikliği gibi geliştirmeye açık alanlar bulunmaktadır. Nitekim literatürde Çevre ve Orman Hukuku Anabilim Dalının, orman, çevre ve ilgili diğer doğal varlıkların sürdürülebilir şekilde yönetilebilmesi açısından öncü bir rol üstlendiği vurgulanmaktadır (Aydın ve ark., 2024). Bu iyileştirmeler, mezunların mesleki yetkinliklerini artıracak ve hukuk bilgisiyle desteklenmiş Orman Mühendisliği eğitimi ise kamu hizmetinin niteliğini yükseltecektir. Haricinde vurgulanması gereken bir diğer durum ise, hukuk alanında ders veren öğretim üyelerinin hukuk fakültesi lisans derecesine sahip olmalarının eğitim ve öğretim konusunda kapasite gelişimine önemli katkılar sağladığıdır. Ormancılık hukuku biliminin iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularında çevresel odaklı hukuk alanına doğru ilerlemesi ve bu alanda da yeni uzmanlaşmalara ihtiyaç olması durumu gözletildiğinde, hukuk alanında uzmanlaşmanın öneminin her geçen gün daha da arttığını ifade etmek mümkündür.

Araştırmanın temel sınırlılığı, verilerin çevrimiçi erişilen öğretim planları ve ders içeriklerine dayandırılmış olmasıdır. Gelecek araştırmalarda,

öğretim üyeleri ve öğrencilerle yürütülecek nitel görüşmeler sayesinde hukuk derslerinin algılanışı, yeterliliği ve etkinliği daha ayrıntılı biçimde incelenebilir.

Teşekkür

Bu çalışmanın geliştirilmesine katkı sağlayan değerli editörler ve hakemlere yapıcı değerlendirme ve önerileri için teşekkür ederiz. Ayrıca araştırma kapsamında ders bilgilerinin doğrulanması sürecinde görüşlerini paylaşan ve katkı sunan orman fakültelerdeki öğretim üyelerine teşekkür ederiz.

Yazar Katkıları

Anafikir/planlama ve literatür taraması: G. Tekingündüz, S. Saranay Kayar-Veri toplama/işleme ve yorumlama: G. Tekingündüz, S. Saranay Kayar-Yazım, gözden geçirme ve düzeltme: G. Tekingündüz

Kaynaklar

AÇÜ, 2025a. Artvin Çoruh Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://obs.artvin.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=3&curSunit=301#> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

AÇÜ, 2025b. Artvin Çoruh Üniversitesi. Lisansüstü dersler. <https://om.artvin.edu.tr/lisansustu-26> (Ziyaret tarihi: 29.11.2025)

Aydın, A., Güneş, Y., Elvan, O.D., Velioğlu Şener, N.İ Tulukçu Yıldızbaş, N., 2024. Cumhuriyetin 100. Yılı İtibariyle Çevre Ve Orman Hukuku Anabilim Dalının Gelişimi ve Gelecek Vizyonu. İstanbul Orman Fakültesinin 100 Yılı. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Üniversite Yayınevi. ISBN: 978-605-7880-96-3.

Birben, Ü., Gençay, G., 2008. Ormanlık Hukukunun Türkiye Ormanlığı ve Orman Mühendisi Eğitimindeki Önemi. Şu eserde: 3.Ulusal Ormanlık Kongresi "150. yılında Türkiye'de Ormanlık Eğitimi". Mart 20-22, Erdoğan Atmış (editör). Türkiye Ormanlılar Derneği. Ankara

BMSTU, 2025. Bauman Moskova State Tech. University. Forestry Education Programme. rasp.mf.bmstu.ru/search/LT (Ziyaret tarihi: 19.07.2025)

Bozkurt, F. D., 2022. Ormanların korunması: devletin anayasal sorumluluğuna ilişkin bir değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(2): 527-558. Doi:10.54704/akdhfd.1146783

Brack, C. L., 2019. Forestry education that goes beyond the standard and unoriginal. *Australian Forestry*, 82(4): 163-165. Doi:10.1080/00049158.2019.1681067

BTÜ, 2025a. Bursa Teknik Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://obs.btu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=04&curSunit=6020#> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

ret tarihi: 19.11.2025)

BTÜ, 2025b. Bursa Teknik Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. <https://obs.btu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=11&curSunit=6310#> (Ziyaret tarihi: 29.11.2025)

Burley, J., Mills, R. A., Plumtre, R. A., Savill, P. S., Wood, P. J., Wright, H. L., 2009. A History of Forestry at Oxford University. *British Scholar*, 1(2): 236-261. Doi:10.3366/brs.2009.0007

BÜ, 2025a. Bartın Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://ubys.bartın.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=dEq1PkJDYPwqQ3mDtNkq2w!xGGx!!xGGx!&apIdStr=dEq1PkJDYPwqQ3mDtNkq2w!xGGx!!xGGx!&culture=tr-TR> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

BÜ, 2025b. Bartın Üniversitesi. Lisansüstü. <https://ormanmuh.bartın.edu.tr/egitim-ve-ogretim/lisansustu.html> (Ziyaret tarihi: 29.11.2025)

Carus, S., Yücedağ, C., 2008. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Öğrencilerinin Ormanlık Eğitim ve Öğretim Sistemine Bakışı. Şu eserde: 3.Ulusal Ormanlık Kongresi "150.yılında Türkiye'de Ormanlık Eğitimi". Mart 20-22, Erdoğan Atmış (editör). Türkiye Ormanlılar Derneği. Ankara

ÇKÜ, 2025a. Çankırı Karatekin Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://bbs.karatekin.edu.tr/dersPlanı.aspx?fkod=02&bkod=01> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

ÇKÜ, 2025b. Çankırı Karatekin Üniversitesi. Bologna Bilgi Sistemi. <https://bbs.karatekin.edu.tr/derskatalog.aspx?bkod=01&fkod=81> (Ziyaret tarihi: 29.11.2025)

DÜ, 2025. Düzce Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://ebs.duzce.edu.tr/tr-TR/Bolum/OgretimProgrami/3?bot=3> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

Erdaş, O., 2008. Tarihsel Süreci İçinde Felsefi Görüşlerin Eğitime Bakışı/ Çağdaş Eğitim ve Ormanlıkta Çağdaş Eğitimden Beklentiler. Şu eserde: 3.Ulusal Ormanlık Kongresi "150.yılında Türkiye'de Ormanlık Eğitimi". Mart 20-22, Erdoğan Atmış (editör). Türkiye Ormanlılar Derneği. Ankara

Erdönmez, C., Tolunay, A., Ünal, H. E., Özden, S., 2008. Bir Bölüm Meslek Mensubunun Türkiye'deki Orman Mühendisliği Eğitim ve Öğretimi Hakkındaki Görüşleri. Şu eserde: 3.Ulusal Ormanlık Kongresi "150.yılında Türkiye'de Ormanlık Eğitimi". Mart 20-22, Erdoğan Atmış (editör). Türkiye Ormanlılar Derneği. Ankara

Eryılmaz A. Y., 1993. Ormanlık Öğretimi ve Bu Konuda Yapılmış Olan Yayınlar, Orman Bakanlığı I. Ormanlık Şurası (1-5 Kasım 1993) Tebliğleri, Orman Genel Müdürlüğü, Ankara

Eryılmaz, A. Y. 2008. Tarihsel Gelişim Sürecinde Ormanlık Eğitimi. 3.Ulusal Ormanlık Kongresi "150. yılında Türkiye'de Ormanlık Eğitimi". Mart 20-22, Erdoğan Atmış (editör). Türkiye Ormanlılar Derneği.

Ankara

HSWT, 2025. Weihenstephan-Triesdorf University of Applied Sciences, 2025. hswt.de/studium/studienangebot/bachelor/forstingenieurwesen#c1237 (Ziyaret tarihi: 19.07.2025)

Innes, J., 2010. Professional Education in Forestry. Şu eserde: Commonwealth Forests 2010. An overview of the forests and forestry sectors of the countries of the Commonwealth. s76-93. Commonwealth Forestry Association. ISBN: 978-0-9557113-1-2

IUBÜ, 2025a. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://obs.isparta.edu.tr/Public/EctsShowProgramDetails.aspx?BolumNo=2001&BirimNo=20> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

IUBÜ, 2025b. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Ders Planı. <https://dbp.isparta.edu.tr/MufredatBilgi.aspx?dil=TR> (Ziyaret tarihi: 29.11.2025)

İKÇÜ, 2025. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://ubs.ikc.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=r9ilIYbRh!xDDx!4evomfEOZpLw!xGGx!&apIdStr=r9ilIYbRh!xDDx!4evomfEOZpLw!xGGx!&culture=tr-TR> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

İÜC, 2025a. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa. Öğretim Planı. <https://ebs.iuc.edu.tr/home/dersprogram/?id=60XyNjYrWLY%3d&yil=2025> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025).

İÜC, 2025b. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müfredat Analiz Formu. https://cdn.iuc.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=om_yukseklisans_mufredat.pdf (Ziyaret tarihi: 29.11.2025).

KMSÜ, 2025a. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://obs.ksu.edu.tr/oibs/bologna/progCourses.aspx?lang=tr&curSunit=1301> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

KMSÜ, 2025b. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği. <https://obs.ksu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=20&curSunit=2061#> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

KSTÜ, 2025a. Kastamonu Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://ubys.kastamonu.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=4TkGg!xDDx!aaT4BR!xDDx!gzDilfsKQ!xGGx!&apIdStr=4TkGg!xDDx!aaT4BR!xDDx!gzDilfsKQ!xGGx!&culture=tr-TRps> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

KSTÜ, 2025b. Kastamonu Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü. Öğretim Planı. <https://ubys.kastamonu.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=9dIn!xBBx!hhce6K1MQ!xDDx!9YOicwg!xGGx!&apIdStr=9dIn!xBBx!hhce6K1MQ!xDDx!9>

YOicwg!xGGx!&culture=tr-TRps (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

KTÜ, 2025. Karadeniz Teknik Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://katalog.ktu.edu.tr/dersbilgipaketi/generallinfo.aspx?pid=23&lang=1> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

Kutluk, H. 1957. Ormancı Yetiştiren Mekteplerin Müdür ve Rektörleri. Türk Ormancılığı Yüzüncü Tedris Yılına Giren 1857-1957. Ormancılar Cemiyeti Yayını. Ankara

KÜ, 2025a. Karabük Üniversitesi. Öğretim Planı. <https://obs.karabuk.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=1200&curSunit=2476#> (Ziyaret tarihi: 19.11.2025)

KÜ, 2025b. Karabük Üniversitesi. Lisansüstü Müfredat. <https://orman.karabuk.edu.tr/icerikGoster.aspx?K=S&id=1313&BA=index.aspx> (Ziyaret tarihi: 29.11.2025)

Leslie, A. D., Wilson, E. R., Starr, C. B., 2006. The current state of professional forestry education in the United Kingdom. *International Forestry Review*, 8(3): 339-349. Doi:10.1505/for.8.3.339

Muncharaz, J. Z., Rios Carmenado, I., Rivera, M., 2015. Education planning evolution for forest engineering in Spain. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 197: 1710-1715. Doi: 10.1016/j.sbspro.2015.07.224

OSU, 2024. Oregon State Univ. Forest Engineering Sample Plan 2025–2026. forestry.oregonstate.edu/sites/default/files/sre/Forest%20Engr%20Sample%20Plan%2025%2026.pdf (Ziyaret tarihi: 19.07.2025)

Tasanen, T. 2018. History of Forestry Education in Europe. Şu eserde: Mişkininkystë Ir Kraştotvarka (*Forestry and Landscape Management*)

Temu, A. B., Okali, D., Bishaw, B., 2006. Forestry education, training and professional development in Africa. *International Forestry Review*, 8(1): 118-125. Doi:10.1505/for.8.1.118

UVİGO, 2025. Vigo Üniversitesi. forestaes.uvigo.es/en/studies/bachelors-degree-in-forestry-engineering/study-plan/ (Ziyaret tarihi: 19.07.2025)

Villarraga-Flórez, L. F., Rodríguez-Piñeros, S., Martínez-Cortés, O. G., 2015. Social science in forestry curricula: A case study of Colombia forestry programs. *Sustainability*, 8(1): 36. Doi:10.3390/su8010036

Wach, E., 2013. Learning about qualitative document analysis. IDS Practice Papers. Institute of Development Studies (ids.ac.uk)

Yıldırım, A., Şimşek, H., 2011. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. ISBN: 9789750269820. Seçkin Yayıncılık. Ankara

Ek Tablo 1. Orman mühendisliği bölümlerinde hukuk derslerinin haftalık ders içerikleri
Ann.Table 1. Weekly course contents of law courses in forest engineering programs

Dersin adı	Haftalık ders içeriği
Ormancılık Politikası ve Hukuku (AÇÜ)	1-5. Hafta: Genel değerlendirmeler; genel hukuk bilgileri, hukukun bölümleri, uluslararası anlaşmalar, tüzük ve yönetmelik kavramları 6-8. Hafta: Ormancılık hukuku tarihsel süreci, ormancılık mevzuatı, ormanın tanımı ve orman sayılmayan yerler 9. Hafta: Ara sınav 10-14. Hafta: Ormancılık politikası genel bilgiler, ormancılık politikasının kapsamı ve niteliği ile gelişimi, ulusal ormancılık politikasının amaç ve araçları 15. Hafta: Genel tekrar
Ormancılık Hukuku (BÜ)	1-2. Hafta: Hukukun tanımı ve önemi, diğer sosyal düzen kuralları ile karşılaştırılması, yaptırım ve çeşitleri, hukukun kaynakları, dalları ve yargı örgütü 3-5. Hafta: Hak kavramı, kazanılması, kaybedilmesi ve korunması; kişi kavramı ve ehliyet, mülkiyet hakkı, tapu sicili ve zilyetlik 6-7. Hafta: Orman hukukunun tanımı, kısa tarihçesi ve önemi; orman hukukunun kaynakları, ormanların kamu malları arasındaki yeri 8. Hafta: Ara sınav 9-12. Hafta: Anayasanın 169. ve 170. maddeleri; Orman Kanunu, orman tanımı ve istisna bentleri; kadaströ çeşitleri ve orman kadaströsu, orman sınırları dışına çıkarılan yerler (2/B arazileri); devlet ormanlarında verilen izinler 13-14. Hafta: Orman suçunun tanımı ve çeşitleri; Meslek Hukuku 15. Hafta: Dönem sonu sınavı
Ormancılık Hukuku (BTÜ)	1-2. Hafta: Çevre ve orman hukukunun tanımı, kapsamı, tarihsel gelişimi; bilim dalları arasındaki yeri ve niteliği, orman tanımı, kapsamı ve kamu malları arasındaki yeri 3-4. Hafta: Muhafaza ormanı ile milli park kavramları; ormanlar üzerinde zilyetlik ve tapu sicili ilişkileri 5-6. Hafta: Ormanlar üzerinde sınırlı ayni haklar; orman köylülerine sağlanan hukuksal haklar 7. Hafta: Arazi çalışması 8-10. Hafta: Orman suçları ve cezaları; orman suçlarından doğan tazminat davaları, orman suçlarının takibi 11-13. Hafta: Orman muhafaza memurlarının görev ve yetkileri; kamu kurumları ile özel ormanların hukuki rejimi 14. Hafta: Örnek çalışma
Ormancılık Hukuku (ÇKÜ)	1-2. Hafta: Hukukun toplumsal hayatı düzenleyici niteliği, hukukun kaynakları ve dalları, orman hukukunun yeri ve önemi 3-4. Hafta: Orman hukuku kavramı ve kaynakları, diğer bilim dalları ile ilişkisi, ormancılıkta planlama 5-7. Hafta: Kamu malı kavramı ve ormanın kamu malları arasındaki yeri; ormanın eşya hukuku bağlamında taşınmaz olarak niteliği ve kapsamı 8-10. Hafta: Orman tanımı ve kapsamı; orman mülkiyetinin kapsamı 11-12. Hafta: Ormanlardan yararlanmanın usul ve esasları 13-14. Hafta: Orman suçları-I ve Orman suçları-II
Çevre ve Ormancılık Hukuku (DÜ)	1-2. Hafta: Hukuk tanımı ve hukuksal yaptırım türleri, pozitif hukuk, uluslararası anlaşmalar, tüzük ve yönetmelikler 3-4. Hafta: Kanunların uygulanması, anayasa hukuku, hukukun bölümleri, adli yargılama hukuku 5-6. Hafta: Türk hukukunda çevre ve ormancılık mevzuatı 7-8. Hafta: Orman tanımı, orman mülkiyeti ve kadaströsu, orman suçları ve takibi 9-12. Hafta: Çevreye yönelik suçlar ve cezai yaptırımlar, çevre koruma ile ilgili uluslararası sözleşmeler, çevre korumada görevli ve yetkili birimler ile görevleri 13-14. Hafta: Ödev teslimi, öğrenci sunumları

Ek Tablo 1. Orman mühendisliği bölümlerinde hukuk derslerinin haftalık ders içerikleri (devam)
Ann.Table 1. Weekly course contents of law courses in forest engineering programs (contiuned)

Dersin adı	Haftalık ders içeriği
	1. Hafta: Çevre ve orman hukukunun tanımı, kapsamı, tarihsel gelişimi ve bilim dalları arasındaki yeri
	2-3. Hafta: Orman tanımı, kamu malları arasındaki yeri, muhafaza ormanı ile milli park kavramları
	4-5. Hafta: Ormanlar üzerinde zilyetlik ve tapu sicili ilişkileri, sınırlı ayni haklar
Ormanlık Hukuku (IUBÜ)	6. Hafta: Orman köylülerine sağlanan hukuksal haklar
	7. Hafta: Günübirlik arazi çalışması
	8-10. Hafta: Orman suçları ve cezaları, suçlardan doğan tazminatlar, suçların takibi
	11. Hafta: Orman muhafaza memurlarının görev ve yetkileri
	12-13. Hafta: Kamu kurumlarına ait ve özel ormanların hukuki rejimi
	14. Hafta: Günübirlik arazi çalışması
	1-2. Hafta: Hukukun toplumsal hayatı düzenleyici niteliği, önemi, toplumsal düzen kuralları içindeki yeri, hukukun kaynakları, hukukun dalları, orman hukukunun yeri ve önemi
	3-4. Hafta: Orman hukuku kavramı, kaynakları, diğer bilim dalları ile ilişkisi, ormancılıkta planlama ve plan hiyerarşisi
Ormancılık Hukuku (İÜC)	5-6. Hafta: Kamu malı kavramı, ormanın kamu malları arasındaki yeri, ormanın eşya hukuku bağlamında taşınmaz olarak niteliği ve kapsamı
	7. Hafta: Ara sınav
	8-10. Hafta: Orman ve orman mülkiyetinin tanımı ve kapsamı
	11-12. Hafta: Ormanlardan yararlanmanın usul ve esasları
	13. Hafta: Orman suçları
	14. Hafta: Dönem sonu sınavı
	1. Çevre ve orman hukukunun tanımı, kapsamı, tarihsel gelişimi, bilim dalları arasındaki yeri
	2. Orman tanımı, kapsamı ve kamu malları arasındaki yeri
	3. Ormanlar üzerinde zilyetlik ve tapu sicili ilişkileri
	4-6. 6831 sayılı Orman Kanunu
Ormancılık Hukuku (İKÇÜ)	7. Orman köylülerine sağlanan hukuksal haklar
	8. Ara sınav
	9-11. Orman suçları ve cezaları, suçlardan doğan tazminat davaları ve suçların takibi
	12. Orman muhafaza memurlarının görev ve yetkileri
	13-14. Kamu kurumlarına ait ormanlar ve özel ormanların hukuki rejimi
	15-16. Uygulama
	1-2. Ders içeriğinin tanıtımı ve toplumsal düzen kuralları, yaptırım ve yaptırım çeşitleri
	3-4. Kamu hukuku ve Ceza hukuku
	5. Haklar ve sınıflandırılması
	6. Ormancılık Hukukuna Giriş
Ormancılık Hukuku (KMSÜ)	7. Cumhuriyet Dönemi öncesi ormancılıkta yapılan düzenlemeler
	8. Ara Sınav
	9-10. Cumhuriyet Dönemi orman kanunlarının incelenmesi
	11. Mal kavramı ve orman ilişkisi
	12-14. Orman ceza davalarının özellikleri ve görevli mahkemeler, orman suçları
	15. Bazı vaka çalışmalarının incelenmesi
	16. Dönem sonu sınavı

Ek Tablo 1. Orman mühendisliği bölümlerinde hukuk derslerinin haftalık ders içerikleri (devam)
Ann.Table 1. Weekly course contents of law courses in forest engineering programs (continued)

Dersin adı	Haftalık ders içeriği
Ormancılık Hukuku (KÜ)	1-2. Hafta: Hukukta orman ve ormancılık, sosyal düzen ve sosyal düzen kuralları, hukuk bilimi 3-6. Hafta: Pozitif hukukun asli, tali ve yardımcı kaynakları, pozitif hukuk kurallarının uygulanması I ve II, pozitif hukukun temel ilke ve esasları 7. Hafta: Ara sınav 8. Hafta: Pozitif hukukun bölümleri 9. Hafta: Hukukun evrensel ilke ve esasları 10-13. Hafta: 6831 sayılı orman yasası, ilgili maddeleri, değişim süreçleri ve yönetmelikler 14-15. Hafta: Orman suçu zaıtlarının düzenlenmesi 16. Hafta: Dönem sonu sınavı
Ormancılık Hukuku (KTÜ)	1-3. Hafta: Hukukun kaynakları, hukuk tanımı, amaç ve fonksiyonları ile hukuksal yaptırım türleri 4-8. Hafta: Hukuk devleti ilkeleri ve kuvvetler ayrılığı, yasama, yürütme ve yargı erki, adli yargılama 9. Hafta: Ara sınav 10. Hafta: İdari yargılama hukuku 11. Hafta: Ormancılık hukukunda tarihi süreç 12-13. Hafta: Güncel ormancılık mevzuatı, orman tanımı ve orman sayılmayan yerler 14-15. Hafta: Orman suçları ve takibi , orman suçlarında zarar hesabı ve ormandan izin-irtifak 16. Hafta: Dönem sonu sınavı
Ormancılık Hukuku (KSTÜ)	1-2. Hafta: Anayasa ve yasal orman tanımı ile kriterleri 3. Hafta: Orman sınırları dışına çıkarma işlemlerinin kriterleri 4. Hafta: Orman kadastrounun usul ve esasları 5. Hafta: Ormanlarda yasaklanan eylemler ve yaptırımları 6. Hafta: Orman köylüleri ve hakları 7. Hafta: Orman Kanunu, İş Kanunu, orman işçiliği ve sözleşmeleri 8. Hafta: Ara sınav 9-10. Hafta: Adli yargılama ve idari yargılama hukuku 11-12. Hafta: Ormancılık hukukunda tarihi süreç, ormancılık uygulamalarının hukuksal dayanakları 13-15. Hafta: Orman kanununda yer alan suç ve kabahatler, suçlara itiraz davaları ve hukuksal takibi 16. Hafta: Dönem sonu sınavı

Ek Tablo 2. Uygulamalı hukuk derslerinin haftalık ders içeriklerinin karşılaştırılması
Ann. Table 2. Comparative weekly course content of applied law courses

Ormanlık Hukuku Uygulamaları (BÜ)	1. Hafta: Ormanlık Hukuku Uygulamaları dersine giriş, kaynakların ve ders işleyişinin tanıtımı
	2. Hafta: Sosyal düzen kuralları, yaptırım çeşitleri ve ormanlık hukukunun temel kaynakları
	3. Hafta: Yargı örgütü, ormanlıkla ilgili davalar
	4. Hafta: Orman Kanunu'nun (O.K.) birinci maddesi ve açıklamaları
	5. Hafta: Kadastro çeşitleri, orman kadastro ve tarihçesi, O.K. 7-12. maddeler
	6. Hafta: Örnek olay 1 (Yargıtay kararı 1 ve 2) ve Örnek Olay 2 (Yargıtay kararı 3 ve 4)
	7. Hafta: Örnek olay 3 (Yargıtay kararı 5 ve 6) ve Örnek Olay 4 (Yargıtay kararı 7 ve 8)
	8. Hafta: Ara sınav
	9. Hafta: Örnek Olay 5 (Yargıtay kararı 9 ve 10) ve Örnek Olay 6 (Yargıtay kararı 11 ve 12) Orman Kanunu'nun ikinci maddesi ve açıklamaları
	10. Hafta: Örnek Olay 5 (Yargıtay kararı 9 ve 10) ve Örnek Olay 6 (Yargıtay kararı 11 ve 12)
	11. Hafta: Orman alanlarında verilen izinler
	12. Hafta: Örnek Olay 7 (Yargıtay kararı 13 ve 14) ve Orman alanlarında verilen izinler
	13. Hafta: Orman suçları
	14. Hafta: Örnek Olay 8 (Yargıtay kararı 15 ve 16) ve Örnek Olay 9 (Yargıtay kararı 17 ve 18) İle Orman suçları
	15. Hafta: Örnek olay analizi
	16. Hafta: Final
Ormanlık Hukuku Uygulamaları (ÇKÜ)	1. Hafta: Türk yargı sistemi-I
	2. Hafta: Türk yargı sistemi-II
	3. Hafta: 1982 Anayasasında ormanlıkla ilgili düzenlemeler
	4. Hafta: Orman Kanunu 1. madde ve istisna bentlerine ilişkin yargı kararları-I
	5. Hafta: Orman Kanunu 1. madde ve istisna bentlerine ilişkin yargı kararları-II
	6. Hafta: Orman Kanunu 2. maddesine ilişkin yargı kararları-I
	7. Hafta: Orman Kanunu 2. maddesine ilişkin yargı kararları-II
	8. Hafta: Orman Kanunu'nda 7-12. maddelere ilişkin ilişkin yargı kararları-I
	9. Hafta: Orman Kanunu'nda 7-12. maddelere ilişkin ilişkin yargı kararları-II
	10. Hafta: Orman Kanunu'nda 16., 17., ve 18. maddelere ilişkin ilişkin yargı kararları-I
	11. Hafta: Orman Kanunu'nda 16., 17., ve 18. maddelere ilişkin ilişkin yargı kararları-II
	12. Hafta: Orman suçlarına ilişkin yargı kararları-I
	13. Hafta: Orman suçlarına ilişkin yargı kararları-II
	14. Hafta: Orman suçlarına ilişkin yargı kararları-III
Ormanlık Mevzuatı ve Uygulamaları (DÜ)	1. Hafta: Orman Mühendisliği mesleğinin tanımı, kapsamı ve gelişimi
	2. Hafta: Türkiye güncel ormanlık mevzuatına genel bir bakış (Anayasa hükümleri, ilgili kanunlar, yönetmelik ve tebliğler)
	3. Hafta: Ormanlar ile ilgili doğal kaynakları idare eden kurum ve kuruluşlar, yetki alanları ve faaliyetleri
	4. Hafta: Türkiye'de Orman Mühendisinin çalışma konuları, 5531 sayılı kanun ve ilgili yönetmelikleri
	5. Hafta: Orman Mühendisi istihdam eden resmi ve özel kuruluşlar, bir çalışan olarak Orman Mühendisinin unvan ve görevlerine genel bir bakış
	6. Hafta: Orman İşletme Şefliği (Görevler, sorumluluklar, yetkiler ve iş çevresi)
	7. Hafta: Teknik gezi
	8. Hafta: Orman Amenajman Mühendisliği (görevler, sorumluluklar, yetkiler ve iş çevresi), Orman Kadastro Komisyonu Mühendisliği (görevler, sorumluluklar, yetkiler ve iş çevresi)
	9. Hafta: Tarım ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüklerinde Orman Mühendisliği (görev ve sorumluluk çeşitleri ile iş çevresi)
	10. Hafta: Orman Genel Müdürlüğü merkez teşkilatında Orman Mühendisliği
	11. Hafta: Tarım ve Orman Bakanlığı merkez teşkilatında Orman Mühendisliği
	12. Hafta: Serbest Ormanlık Bürosu işi (çalışma alanları ve koşulları, resmi kurumlarla ilişkiler, piyasa ortamında rekabet)
	13. Hafta: Ormanlık mesleğinde bilirkişilik ve danışmanlık (Konular, prosedür, rapor içeriği ve sunumu, sorumluluklar)
	14. Hafta: Genel tekrar ve tartışma